

Összefoglaló a Matteo Renzi vezette olasz kormány munkájáról

2016. augusztus 31.

MAGYAR NEMZETI BANK

Készítette:

Látta:

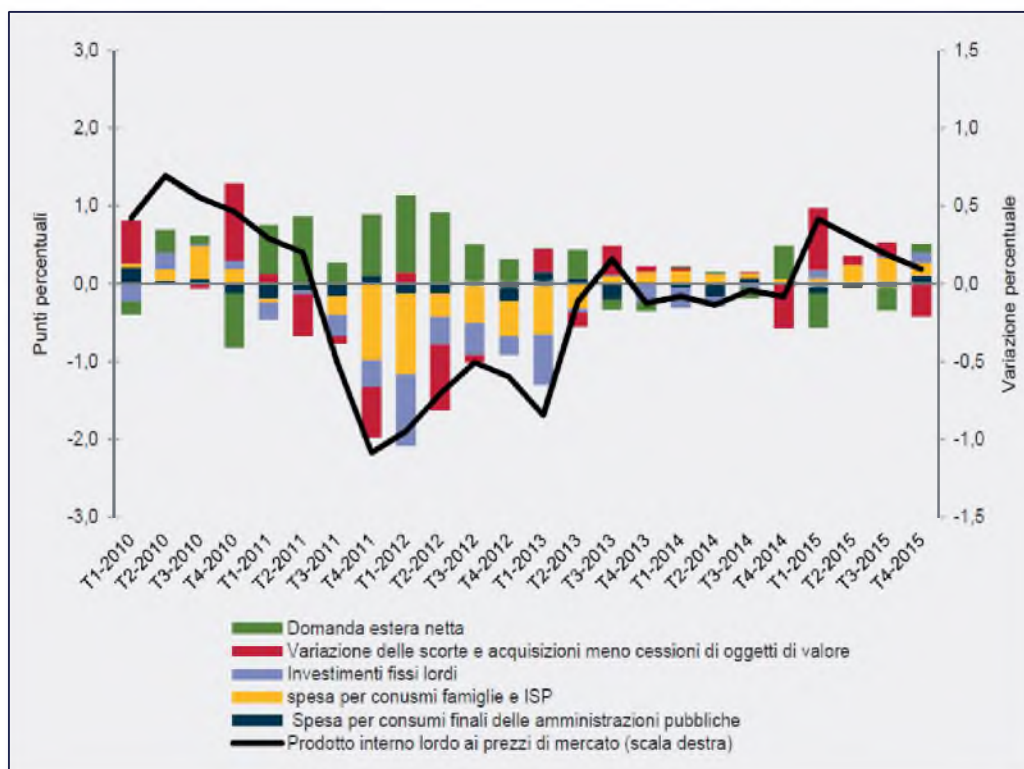
Jóváhagyta:

Vezetői összefoglaló

2014. február 22-én kezdte meg működését az Olaszországot ma is irányító, Matteo Renzi vezette kormány. Olaszország eddigi legfiatalabb miniszterelnöke kijelöléssel került ebbe a pozícióba. Mivel nem országgyűlési választásokat követően lett miniszterelnök, munkáját kezdettől fogva sok kritika éri. **A 63. olasz kormányt öt párt politikusi és független szakemberek alkotják. A kabinet jelenleg tizenhat miniszterrel dolgozik**, közülük öt nő és tizenegy férfi. A kormány összetétele annak megalakulása óta négy alkalommal változott. A Renzi-kabinet politikai szempontból talán a leginkább koncentrált és az erőket tudatosan központosító kormány az Olasz Köztársaság eddigi történetében. **Renzi 2014-es kormányra kerülésekor sok és gyors reformot ígért.** A gyors változtatásokra azért volt szükség, mert az olasz gazdaság teljesítménye a 2008-as válságot követően – két év kivételével – minden évben csökkent, a GDP 2012-ben 2,3%-kal, 2013-ban pedig 1,9%-kal esett vissza. A lemaradás más gazdasági mutatókban is tetten érhető volt, így főleg a fejlesztések és a foglalkoztatottság terén, de az államadósság GDP-hez viszonyított aránya is emelkedett és 2013-ban már 130% fölélt állt. **A Renzi-kormány eddigi legfontosabb reformjai a következő négy területet érintették:** munkaerőpiac (úgynevezett „Jobs Act”), takarékszövetkezeti rendszer, oktatási rendszer (úgynevezett „Buona Scuola”), illetve az alkotmány. **A kormány olaszországi megítélése** létrejötté óta vegyes képet mutat. A kormány megalakulásakor készített felmérések szerint a legnépszerűbb olasz politikusok listáját ugyan több mint 50%-kal Matteo Renzi miniszterelnök vezette, az olaszoknak azonban csak kevesebb, mint fele támogatta a Renzi-kormányt. A kabinet népszerűségére vonatkozó mutatók az idei kétéves évfordulón biztatóak voltak, az állampolgárok körében mért bizalmi index emelkedett a két év alatt. A február óta eltelt időszakban azonban – többek között az áprilisi „Trivelle”-ről (azaz a 2015-ös stabilitási törvény tengereken történő fúrások szabályozásáról szóló rendelkezésének hatályon kívül helyezéséről) szóló országos népszavazás, a júniusi helyhatósági választások, valamint a Partito Democratico-n belül zajló belső harcok hatására – negatív irányba változott a kormány megítélése, támogatottsága az utóbbi hónapokban csökkenő tendenciát mutatott. **A kormány külföldi megítélése** már pozitívabb képet mutat, ugyanis Renzi igyekszik egyre komolyabb befolyást, elismertséget szerezni a világpolitikában és a globális gazdasági életben egyaránt, különösen, ami a Közel-Keletet és Európát illeti. A britek Európai Unióból történő kilépésével Olaszországnak páratlan lehetősége nyílik arra, hogy növelje uniós befolyását mind politikai, mind pedig pénzügyi téren, s ehhez szüksége lesz az Európai Bizottság, valamint Németország és Franciaország segítségére is. Meghatározó nemzetközi napilapok elégedetten nyilatkoztak a kormány által véghezvitt reformokról, ám álláspontjuk szerint Renzi ambíciói meghaladják az eddig elért sikereket. Szüksége lesz tehát **a kormánynak** arra, hogy minél több **kommunikációs csatornán keresztül** (internet, TV, rádió, írott sajtó) megszólítsa az olasz közvéleményt azért, hogy megfelelően tájékoztassa azt a kormányzat eddig elért eredményeiről és jövőbeni terveiről.

Gazdasági szempontból elmondható, hogy a Renzi-kormány intézkedései pozitív változásokat hoztak, és a 2015-ös évben – 0,8%-os GDP-növekedést produkálva – sikerült az évek óta tartó recesszióból növekedési pályára állítani az olasz gazdaságot. A római kormány és más szervezetek előrejelzései a 2016-os évvel kapcsolatban eleinte még bizakodóak voltak, így 1,2-1,5%-os GDP-növekedést jósoltak. Az olasz gazdaság versenyképességének hiánya, a túlszabályozás és a strukturális elmaradottság, valamint a 2016-ban kialakult instabil geopolitikai helyzet hatására azonban az egyes pénzügyi minősítő cégek sorra lefelé módosítják gazdasági előrejelzéseiket.

Az olasz jegybank július 15-ei gazdasági közlönyében (Bollettino Economico) azt írta, hogy a Brexit ugyan „korlátozott hatással” lesz csak az olasz gazdaságra, azonban az Egyesült Királyság EU-ból való kilépésének folyamata okozta általános gazdasági visszaesés Olaszországra is kiterjedhet. **Valószínű, hogy a GDP növekedése 2016-ban 1% alatt marad, és csak 2017-ben várható 1%-os növekedés.** A Banca d’Italia már a június 6-ai előrejelzésében (még a Brexittel kapcsolatos népszavazás előtt) 1,5%-ról 1,1%-ra csökkentette a GDP-növekedéssel kapcsolatos, 2016-ra szóló előrejelzéseit.¹

1. ábra Az olasz GDP alakulása negyedéves bontásban 2010-2015-ig
A kép forrása: http://www.istat.it/it/files/2016/04/Cap_1_Ra2016.pdf

Tartalomjegyzék

Vezetői összefoglaló	2
Matteo Renzi kormányának megalakulása	4
A Renzi-kormány összetétele	4
A Renzi-kormány közgazdasági tanácsadó csapata	6
A Renzi-kormány által végrehajtott legfontosabb reformok.....	8
A Renzi-kormány olaszországi megítélése	19
A Renzi-kormány külföldi megítélése	21
A Renzi-kormány kommunikációs eszközei az olasz közvélemény formálásában.....	23
Matteo Renzi miniszterelnök portréja.....	25

¹ <http://www.bancaditalia.it/pubblicazioni/bollettino-economico/2016-3/index.html>
<http://www.ilsolo24ore.com/art/notizie/2016-07-15/bankitalia-maggio-debito-pubblico-sale-2241-miliardi-103104.shtml?uuid=ADcjFjt>

Matteo Renzi kormányának megalakulása

Közel két és fél éve, **2014. február 22-én tette le esküjét a Matteo Renzi vezette olasz kormány**, miután egy héttel korábban a parlament megvonta a bizalmat Enrico Letta miniszterelnöktől, aki ennek következtében lemondott posztjáról. Ezután Giorgio Napolitano, akkori köztársasági elnök rövid egyeztetés után Matteo Renzit, a Demokrata Párt (Partito Democratico - PD) vezetőjét kérte fel kormányalakításra. 2011 óta – Mario Monti és Enrico Letta után – **Matteo Renzi** a harmadik olasz miniszterelnök, aki **nem országgyűlési választások megnyerése után került a kormányfői székbe**, s alakíthatott kormányt. Az eskütételt követően a parlament alsóházában és a szenátusban is bizalmat szavaztak az új kormánynak. A Képviselőházban Renzi pártja, a PD többségi támogatást tudhat maga mögött, hiszen 378-an szavaztak mellette és 220-an ellene. A Szenátusban már nem volt ennyire egyértelmű a szavazás kimenetele, ám végül 169:139 arányban szavaztak bizalmat az új miniszterelnök széles koalíción alapuló kormányának.² Renzi 39 éves volt, amikor Olaszország miniszterelnökévé választották. Ezzel **ő lett az ország eddigi legfiatalabb kormányfője**, s az akkor hivatalban lévő EU-s vezetők közül is ő volt a legfiatalabb miniszterelnök. Megválasztása előtt, 2009 júniusától Firenze polgármestereként dolgozott.³ Renzi nem az olasz néptől kapta felhatalmazását, emiatt az ellenzék kezdettől fogva bírálja őt, Silvio Berlusconi volt kormányfő például többször illegitimnek, antidemokratikusnak nevezte Renzit és kormányát.⁴

A Renzi-kormány összetétele

A Renzi-kormány **Olaszország eddigi „legfiatalabb”** kormánya - a miniszterek átlagéletkora a kormány megalakulásakor 48,4 év volt. A testület **a nemek egyenlőségének jegyében állt fel**: Matteo Renzi miniszterelnökön kívül a miniszteri bársonyszékekben nyolc női és nyolc férfi miniszter foglalt helyet; a tárca nélküli miniszterek száma három fő volt.⁵ Jelenleg is 16 miniszter alkotja a kormányt: öt nő és tizenegy férfi.⁶

A **63. olasz kormány összetétele** az eddigi közel két és fél éves kormányzás alatt **négy alkalommal változott**. 2014. október 31-én Paolo Gentiloni váltotta Federica Mogherinit a külügyminiszteri poszton, mivel Mogherini lett az EU külügyi és biztonságpolitikai főképviselője.⁷ 2015. január 31-én mondott le Maria Carmela Lanzetta regionális ügyekért felelős tárca nélküli miniszter, 2016. január 29-e óta Enrico Costa tölti be ezt a pozíciót.⁸ 2015. április 2-án távozott posztjáról Maurizio Lupi infrastruktúráért és közlekedésért felelős miniszter, helyét Graziano Delrio vette át.⁹ 2016. március 31-én bejelentette lemondását Federica Guidi gazdaságfejlesztési miniszter, miután párja, Gianluca Gemelli kőolajiparban érdekelt üzletember ellen korrupció és befolyással való üzérkedés miatt vizsgálatot indítottak az olasz hatóságok. Az új minisztert, Carlo Calendát 2016. május 10-én

² http://hvg.hu/vilag/20140226_Bizalmat_kapott_az_uj_olasz_miniszterelno

³ http://www.ansa.it/web/notizie/rubriche/associata/2014/02/21/Ecco-ministri_10121755.html

⁴ <http://www.ilgiornale.it/news/politica/berlusconi-renzi-illegittimo-non-siamo-democrazia-1205081.html>

⁵ http://www.corriere.it/politica/14_febbraio_22/governo-renzi-giuramento-1130-lunedì-fiducia-camera-senato-8517afbe-9b97-11e3-87f4-ff088781357a.shtml

⁶ <http://www.governo.it/ministri-e-sottosegretari>

⁷ <http://www.ilfattoquotidiano.it/2014/10/31/paolo-gentiloni-nominato-ministro-degli-esteri/1182733/>

⁸ <http://www.ilsole24ore.com/art/notizie/2016-01-29/giura-quirinale-enrico-costa-nuovo-ministro-affari-regionali--193254.shtml?uuiid=ACliwAKC>

⁹ http://www.repubblica.it/politica/2015/04/02/news/governo_pronto_il_rimpasto_delrio_io_alle_infrastrutture_a_disposizione_-111052399/

nevezték ki.¹⁰ A **kormánykoalíció** a következő **pártokból áll**: Partito Democratico (Demokrata Párt-PD), Nuovo Centrodestra (Új Jobbközép-NCD), Scelta Civica (Polgári Választás-SC), Unione dei Democratici Cristiani e di Centro (Kereszténydemokrata Unió-UDC). A kormánytagok között emellett **független miniszterek is vannak**.

Olaszország kormánya ¹¹		
Miniszterelnök:		Matteo Renzi 2014. február 22. óta (PD)
Belügyminiszter:		Angelino Alfano 2014. február 22. óta (a posztot már a Letta-kormányban is betöltötte) (NCD)
Külügyminiszter:		Paolo Gentiloni Silveri 2014. október 31. óta (PD)
Gazdasági és pénzügyminiszter: (MEF)		Pier Carlo Padoan 2014. február 22. óta (független)
Gazdaságfejlesztési miniszter: (MISE)		Carlo Calenda 2016. május 10. óta (PD)
Igazságügyi miniszter:		Andrea Orlando 2014. február 22. óta (PD)
Mezőgazdasági miniszter:		Maurizio Martina 2014. február 22. óta (PD)
Védelmi miniszter:		Roberta Pinotti 2014. február 22. óta (PD)
Egészségügyi miniszter:		Beatrice Lorenzin 2014. február 22. óta (a posztot már a Letta-kormányban is betöltötte) (NCD)
Munkaügyi miniszter		Giuliano Poletti 2014. február 22. óta (független)

¹⁰ <http://www.ilfattoquotidiano.it/2016/05/08/carlo-calenda-ministro-dello-sviluppo-economico-luomo-di-montezemolo-trasformato-in-ambasciatore/2707525/>

¹¹ <http://www.governo.it/ministri-e-sottosegretari>

Oktatási miniszter:		Stefania Giannini 2014. február 22. óta (PD)
Infrastruktúráért és közlekedésért felelős miniszter:		Graziano Delrio 2015. április 2. óta (PD)
Környezetvédelmi miniszter:		Gian Luca Galletti 2014. február 22. óta (UDC)
Kulturális miniszter:		Dario Franceschini 2014. február 22. óta (PD)
Alkotmányos reformért és parlamenti kapcsolatokért felelős tárca nélküli miniszter:		Maria Elena Boschi 2014. február 22. óta (PD)
Regionális ügyekért felelős tárca nélküli miniszter:		Enrico Costa 2016. január 29. óta (NCD)
Közügyekért felelős tárca nélküli miniszter:		Maria Anna Madia 2014. február 22. óta (PD)

A Renzi-kormány közgazdasági tanácsadó csapata

Matteo Renzi fél év kormányzás után, 2014 szeptemberében úgy döntött, hogy a Fehér Házban működő, Council of Economic Advisers¹² mintájára létrehoz egy miniszterelnöki közgazdasági tanácsadó testületet, az úgynevezett „Task force economico”-t, amelybe akadémiai karriert befutott közgazdász szakembereket hív meg. A tanácsadó testület célja a gazdasági és strukturális reformok előkészítése, együttműködésben a MEF-fel (Gazdasági és Pénzügyminisztérium) és a MISE-vel (Gazdaságfejlesztési Minisztérium).¹³

A Renzi bizalmasaiból álló tanácsadói csapatnak eredetileg öt tagja volt, jelenleg – Roberto Perotti kivételével – az alábbi közgazdászok alkotják:¹⁴

Marco Simoni¹⁵

A római La Sapienza egyetemen végzett közgazdász a London School of Economics-on doktorált. Simoni több pozíciót is betöltött a Renzi-kabinetben, így volt már a Gazdaságfejlesztési Minisztérium (MISE – Carlo Calenda) miniszterhelyettesi titkára, illetve 2016 áprilisa óta az Olasz Külkereskedelmi Ügynökség (ICE) igazgatója.¹⁶

¹² <https://www.whitehouse.gov/administration/eop/cea>

¹³ http://www.huffingtonpost.it/2014/07/28/renzi-team-consiglieri-per-economia_n_5626269.html

¹⁴ A Task force economicoról szóló bekezdés tartalma egy LUISS egyetemen hallgatott előadás feldolgozása, melyen Luigi Marattin, a Task force economico egyik jelenlegi tagja volt a vendégelőadó.

¹⁵ <http://presidenza.governo.it/AmministrazioneTrasparente/ConsulentiCollaboratori/allegati/CV%20SIMONI.pdf>

¹⁶ <http://formiche.net/2016/04/24/cosa-succedera-allice-con-marco-simoni/>

Tommaso Nannicini¹⁷

A milánói Bocconi Egyetem professzora doktori tanulmányait a European University Institute-on végezte. Jelenleg a Renzi-kormány államtitkáráként a gazdasági és szociális ügyekkel kapcsolatos iránymutatások kialakításáért, a közpolitikák végrehajtásáért és koordinációjáért, valamint stratégiai értékeléséért felel. Az ő nevéhez kötődik a „Jobs Act” munkaerőpiaci reform kidolgozása.

Carlotta de Franceschi¹⁸

A Harvard Egyetemen végzett közgazdász a csapat egyetlen női tagja, és egyedülként ő dolgozott pénzügyi tanácsadói vállalatoknál, mielőtt a „Task force economico”-ba került volna. 2014-2015 között közvetlenül Matteo Renzinek dolgozott, mint bankokkal és pénzügyekkel foglalkozó tanácsadó. Carlotta de Franceschi a Bocconi Egyetemen tanít, emellett 2012-ben megalapította az „Action Institute” elnevezésű, kimondottan apolitikus think tanket, amelynek azóta is vezetője.¹⁹

Luigi Marattin²⁰

Közgazdász diplomáját a Warwick Egyetemen, doktori címét pedig a Sienai Egyetemen szerezte. A Bolognai Egyetem professzora, 2014 szeptembere óta tagja a közgazdasági tanácsadó testületnek. Renzi egyik legközelebbi tanácsadója.

Roberto Perotti²¹

A csapat legidősebb tagja, doktori címét a Massachusetts Institute of Technology (MIT) szerezte 1991-ben. Nemzetközi szinten is elismert közgazdász, pályafutása során volt a Világbank, az Európai Központi Bank és a Banca d'Italia tanácsadója is. Roberto Perotti a 2015-ös Spending Review-val kapcsolatos, Renzivel történt nézeteltérések miatt elhagyta a közgazdasági tanácsadó testületet.²²

¹⁷ <http://www.governo.it/governo/renzi-matteo/sottosegretari-pcm/tommaso-nannicini>

¹⁸ <http://presidenza.governo.it/AmministrazioneTrasparente/ConsulentiCollaboratori/allegati/CV%20DE%20FRANCESCHI.pdf>
<https://www.linkedin.com/in/carlottadefranceschi>

¹⁹ https://www.unibocconi.it/wps/wcm/connect/Bocconi/SitoPubblico_IT/Albero+di+navigazione/Home/Docenti+e+Ricerca/Ricerca/Altri+organismi+ed+enti+di+Ricerca/Idee+per+la+Crescita/I+membri+del+Comitato+di+indirizzo/Carlotta+de+Franceschi

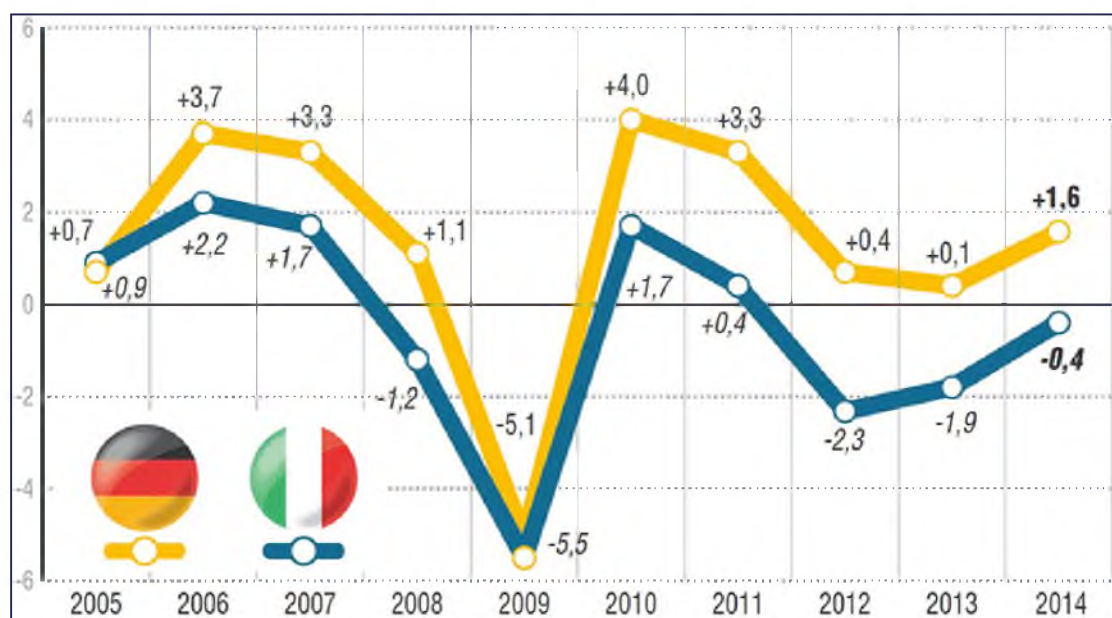
²⁰ http://www.luigimarattin.com/attachments/article/46/CV_ENG.pdf

²¹ <http://www.lavoce.info/la-redazione/roberto-perotti/> és <http://www.rperotti.com/doc/cvperotti.pdf>

²² http://www.rainews.it/dl/rainews/articoli/Spending-review-si-dimette-Roberto-Perotti-Non-mi-sentivo-molto-utile-in-questo-momento-Perotti-insieme-a-Yoram-Gutgeld-subentrava-a-Cottarelli-7e87dd7c-427d-4324-9533-67766791e908.html?refresh_ce

A Renzi-kormány által végrehajtott legfontosabb reformok

Renzi 2014-es kormányra kerülésekor bejelentette, hogy „havonta egy új reformot” fog bevezetni.²³ A gyors változtatásokra azért volt szükség, mert **az olasz gazdaság teljesítménye a 2008-as válságot követően** – 2010-et és 2011-et kivéve – minden évben **csökkent**, a GDP 2012-ben 2,3%-kal, 2013-ban pedig 1,9%-kal esett vissza, míg Európa vezető gazdaságai mostanra már kilábalnak a pénzügyi válság okozta recesszióból.

2. ábra Az olasz és a német GDP alakulása éves bontásban 2005-2014-ig

A kép forrása: <http://www.soldionline.it/infografiche/andamento-del-pil-di-germania-e-italia-dal-2005>

A lemaradás más gazdasági mutatókban, főleg a fejlesztésekben és a foglalkoztatottságban is megmutatkozott, és az államadósság GDP-hez viszonyított aránya 2002-2006 között – a II. és III. Berlusconi-kormány idején²⁴ – is meghaladta a 100%-ot, 2013-ban, Enrico Letta kormányzása alatt pedig 130% fölé **emelkedett**. Mario Monti 18 hónapig (2011 novembere–2013 áprilisa) hatalmon lévő kormányának tevékenysége pedig jórészt az EU-s szabályok betartására irányuló megszorításokról szólt, melyek hatásainak következtében az EU 2013-ban megszüntette a túlzott deficit miatt 2009-ben indított eljárást Olaszországgal szemben.²⁵

A Renzi-kormány eddigi négy legfontosabb reformja:

1. „Jobs Act” – munkaerőpiaci reform;
2. „Banche Popolari” – takarékszövetkezeti reform;
3. „Buona Scuola” – az oktatási rendszer reformja;
4. Riforma Costituzionale – Alkotmányreform.

²³ http://www.repubblica.it/politica/2014/02/17/news/governo_renzi_incarico-78811844/

²⁴ <http://www.governo.it/i-governi-dal-1943-ad-oggi/i-governi-nelle-legislature/192>

²⁵ http://www.iai.it/sites/default/files/go-2016_rapporto.pdf

1. „Jobs Act” – munkaerő-piaci reform²⁶

Az amerikai mintára készült és nevében is arra emlékeztető, „Jobs Act” elnevezésű munkaerő-piaci reformról szóló 183/2014-es számú törvényt 2014. december 10-én hagyta jóvá az olasz képviselőház. Ez az összefoglaló törvény iránymutatásokat fogalmaz meg a munkaerő-piacról, a jóléttel, a nyugdíjakkal és a szociális hálózattal kapcsolatban. A „Jobs Act” kiegészítéseként 2015 folyamán még nyolc újabb törvényerejű rendeletet hozott a kormány, melyek célja a munkaerőpiac rugalmasabbá tétele volt.

Munkáltatói szerződések átalakítása

Az új szabályozás értelmében 2015. március 7-étől megváltoztak az addigi, határozatlan idejű szerződésekkel járó munkavállalói jogok, és az EU más országaiban használatos, a ledolgozott munkaévekkel arányosan növekvő juttatások (pl. végkielégítés mértéke) léptek életbe. Emellett az úgynevezett „reintegrato”, vagyis a kötelező újraalkalmazás csak diszkriminatív elbocsátás esetén biztosított, amennyiben a munkavállaló be tudja bizonyítani, hogy az elbocsátás indokolatlan volt. Ha az elbocsátás oka a nem megfelelő szakmai teljesítmény, akkor a munkáltató az alkalmazottat nem köteles más pozícióba áthelyezni, helyette végkielégítést fizet, melynek összege a vállalatnál eltöltött munkaévekkel arányosan növekszik. Nagy közfelháborodást keltett Olaszországban, hogy a „Jobs Act” bevezetésével csökkentek a munkavállalók jogai, ami miatt az ellenzék folyamatosan támadja a kormányt. A szerződésekkel kapcsolatban azonban egyéb intézkedéseket is hoztak. Egyrészt megszüntettek sok, a munkavállalók számára kimondottan előnytelen, projekt alapú együttműködési szerződésformát, ezek közül a legismertebb „Co.Co.Pro”-t is. Ezt a megbízási szerződéshez hasonló szerződésformát az olasz munkáltatók eddig előszeretettel használták arra, hogy 3-6 hónapos, projekt alapú szerződéseket egymás után meghosszabbítottak, valamint a nyári vakáció idejére, illetve a téli időszakra szerződés (és fizetés) nélkül hagyták a munkavállalókat, megkerülve ezzel a társadalombiztosítási járulék folyamatos fizetését.²⁷

Adókedvezmények a munkáltatók részére

2015-ben a vállalatokat jelentős adókedvezmények biztosításával ösztönözték arra, hogy a megújult, határozatlan idejű szerződésformát részesítsék előnyben a határozott idejű munkaszerződéssel szemben. Amennyiben a vállalat olyan munkavállalót vett fel határozatlan idejű szerződéssel, aki az előző hat hónapban nem rendelkezett ilyennel és az előző három hónapban semmilyen formában nem foglalkoztatta őt a vállalat, akkor a munkavállaló munkába állását követően a munkáltatónak nem kell társadalombiztosítási járulékot fizetnie a munkavállaló után az elkövetkező 36 hónapra, évente maximum 8060 eurós értékhatárig.²⁸ Ez lényegében azt jelentette, hogy 26 000 euro éves fizetés esetén a munkáltatónak három éven keresztül nem kell társadalombiztosítási járulékot fizetnie a munkavállaló után.²⁹ A vállalatok által igénybe vehető kedvezmények 2016-ban módosultak, a járulékfizetés alóli mentesség már csak 24 hónapra szól és az éves maximum értékhatár évi 3250 euróra csökkent.³⁰ Ezek a kedvezmények a határozott idejű

²⁶<http://lavoroedintorni.infojobs.it/che-cos-e-il-jobs-act>

²⁷<http://www.studenti.it/lavoro/nius/sintesi-jobs-act-cosa-cambia.php>

²⁸<http://www.generazionevincente.it/?p=2328>

²⁹<https://www.sportellostage.it/2015/11/jobs-act-dal-2016-si-riducono-gli-sgravi-fiscali-piu-attenzione-allapprendistato/>

³⁰<https://www.sportellostage.it/2015/11/jobs-act-dal-2016-si-riducono-gli-sgravi-fiscali-piu-attenzione-allapprendistato/>

szerződésekre nem vonatkoznak, így arra ösztönzik a vállalatokat, hogy a megújult, határozatlan idejű szerződésformát alkalmazzák.

Munkanélküli segélyre való jogosultság

A „Jobs Act” a munkanélküli segély juttatását szintén a ledolgozott munkaévekhez köti. 2015. május 1-jén lépett hatályba az új „NASPI” (Nuova Assicurazione Sociale per l’Impiego), vagyis az új társadalombiztosítási foglalkoztatási segély. A segély a munkabér 75%-a, de nem lehet több havi 1300 eurónál. A „NASPI” összegét – a munkabérhez hasonlóan – havonta utalják és az utolsó négy évben befizetett járulékok alapján számolják ki, időtartama, jogosultságtól függően, 13 héttől maximum 24 hónapig terjed.³¹

„Cassa Integrazione” (CIG), csak rendkívüli esetben

A nehéz helyzetbe jutott, ipari termelést végző vállalatok gyakran azt a megoldást választották, hogy elbocsátások helyett egy időre – akár hónapokra vagy évekre is – felfüggesztették a munkavégzést, ezzel mentesülve a bérfizetési kötelezettség alól, s a munkavállalók után erre az időszakra csak a társadalombiztosítási járulékokat fizették. A „Jobs Act” rendelkezései értelmében a CIG-et már csak rendkívüli esetben lehet kérelmezni és normál munkaszerződések esetén maximum 24 hónapig lehet alkalmazni.³²

A „Jobs Act” eredményei

Az EU és az IMF által a kezdetektől fogva támogatott reform másfél év távlatából úgy tűnik, hogy munkaerő-piaci szempontból, ha lassan is, de pozitív változásokat hozott. 2015-ben az egy évvel korábbihoz viszonyítva gyorsabb ütemben, 186 000 fővel nőtt a foglalkoztatottak száma, ami 0,8%-os javulást jelent. A foglalkoztatottsági ráta 2015-ben összesen 0,6 százalékponttal nőtt, így elérte az 56,3%-ot. A növekedés nemek szerinti eloszlásban mindenekelőtt a férfiak számára volt kedvező, körükben a foglalkoztatottság 1,1%-kal, míg a nők esetében 0,5%-kal emelkedett. Kiemelkedő eredmény továbbá, hogy hét évi növekedés után, 2015-ben sikerült megfordítani a tendenciát és csökkenni kezdett a munkanélküliség is: az év végén 11,9%-on állt.³³

A munkaerő-piaci reform eredményeképpen 2015-ben összesen 56,1%-kal nőtt a határozatlan idejű szerződéssel foglalkoztatottak száma. A reform nyertesei egyértelműen az addig hátrányos helyzetben lévő nők és a friss diplomások.³⁴

Az olasz statisztikai hivatal (Istat) ideiglenes adatai szerint Olaszországban a foglalkoztatottsági ráta 2016 júniusában 0,3%-kal nőtt, ami 71 000 fővel több foglalkoztatottat jelent az előző hónaphoz képest, ez a mutató júniusban 57,3% volt. Ilyen magas foglalkoztatottsági szintet utoljára 2009 augusztusában mértek. Folytatódik tehát az előző három hónapban megfigyelt pozitív tendencia: márciusban és áprilisban 0,3%-kal, májusban 0,1%-kal nőtt a foglalkoztatottság.³⁵

³¹ https://www.cliclavoro.gov.it/Cittadini/tutele_del_lavoro/Pagine/Naspi.aspx

³² <http://www.panorama.it/economia/lavoro/cassa-integrazione-jobs-act/>

³³ <http://www.ilsole24ore.com/art/notizie/2016-03-10/lavoro-186mila-occupati-piu-2015-disoccupazione-calo-all-119percento-100130.shtml?uuiid=ACBoWIC>

³⁴ http://www.repubblica.it/economia/2016/07/02/news/l_identikit_del_beneficiario_del_jobs_act_tutti_i_dati-143205782/

³⁵ <http://www.ilsole24ore.com/art/notizie/2016-07-29/lavoro-istat-giugno-disoccupazione-risale-116percento-100329.shtml?uuiid=ADFe9Wz>

A munkanélküliség 2016-ban tovább csökkent, májusban már csak 11,5%-os volt,³⁶ június hónapban viszont minimálisan újra emelkedett és 11,6%-ot regisztráltak. A munkanélküliek száma idén júniusban 27 000 fővel (0,9%-kal) nőtt, ez 0,1%-kal magasabb, mint a májusi adat.³⁷

3. ábra Az olasz foglalkoztatottság (sötétkék) és a munkanélküliség (sárga) alakulása 2010 januárjától 2016 márciusáig

A kép forrása: http://www.istat.it/it/files/2016/04/Cap_1_Ra2016.pdf

2. „Riforma delle Banche Popolari” – a takarékszövetkezetek reformja

A „Riforma delle Banche Popolari”-t, azaz a takarékszövetkezeti rendszer átalakításáról szóló törvényerejű rendeletet 2015. január 24-én fogadta el az olasz képviselőház. A rendelet 2015. január 25-én lépett hatályba, majd a szenátus 2015. március 25-én módosította a jogszabályt, amivel véglegessé váltak a takarékszövetkezeti rendszer átalakításának alapelvei.³⁸ Az EU jóváhagyását követően azonban egy újabb, a bankrendszerrel kapcsolatban 2016 februárjában elfogadott kormányrendelet is kihatott a takarékszövetkezetek működésére. A 2015-ös takarékszövetkezeti reform legfontosabb elemei a következők:³⁹⁴⁰

8 milliárd eurós plafon

A törvényerejű rendelet a banki eszközök felső határát 8 milliárd euróban határozta meg. Amennyiben egy takarékszövetkezet eszközeinek mértéke eléri ezt a küszöböt, attól kezdve 12 hónap áll rendelkezésére ahhoz, hogy csökkentse eszközeinek mértékét, vagy pedig részvénytársasággá alakuljon. Amennyiben ez nem történik meg, a Banca d'Italia megbünteti a pénzügyintézetet. A 8 milliárd eurós plafon a rendelet meghozatalakor az alábbi

³⁶ http://www.repubblica.it/economia/2016/07/02/news/jobs_act-143201217/

³⁷ <http://www.ilsole24ore.com/art/notizie/2016-07-29/lavoro-istat-giugno-disoccupazione-risale-116percento-100329.shtml?uuid=ADFe9Wz>

³⁸ <http://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:decreto.legge:2015;3>

³⁹ http://www.camera.it/leg17/465?tema=la_riforma_delle_banche_popolari

⁴⁰ http://www.repubblica.it/economia/2015/03/25/news/popolari_ecco_cosa_cambia_con_la_riforma-110431422/

takarékszövetkezeteket érintette, nekik a rendelet alapján 18 hónap türelmi idejük van a részvénytársasággá való átalakulásra, azaz 2016 év végéig kell ezt véghezvinniük.⁴¹

- UBI Banca: ez volt az első olyan takarékszövetkezet, amelynek közgyűlése – 2015. október 10-én 98%-os igen szavazattal – jóváhagyta a részvénytársasággá alakulást.⁴²
- Banco Popolare (BP): jelenleg is zajlik a fúzió a BP és a Banca Popolare di Milano között. Ez a folyamat 2016 végéig zárul le, s ezzel létrejön Olaszország harmadik legnagyobb bankja az Intesa San Paolo és az UniCredit mellett. Az új Banco Popolare 2500 bankfiókkal, 25 000 alkalmazottal, 4 millió ügyféllel és 170 milliárd eurónyi eszközzel rendelkezik majd.⁴³ Az Antitrust hatóság 2016. július 26-án hagyta jóvá a két takarékszövetkezet egyesülését és az új bank megalakulását.⁴⁴
- Banca Popolare di Milano (Bpm)
- Banca popolare dell'Emilia Romagna
- Banca Popolare di Vicenza
- Veneto Banca
- Banca Popolare di Sondrio
- Credito Valtellinese
- Banca Popolare di Bari
- Popolare dell'Etruria e del Lazio

A vezetőség kinevezésével kapcsolatos szabályok

Kikerült a közgyűlés kizárólagos hatásköréből a takarékszövetkezetet irányító és ellenőrző szervek tagjainak megválasztása. Ezzel az előírással a takarékszövetkezeteknek lehetőségük van bizonyos vagyoni és igazgatási többletjogosultságot biztosítani azoknak a szövetkezeti tagoknak, akik nagyobb mértékű pénzügyi eszközökkel rendelkeznek adott takarékszövetkezetben. Ezek a tagok a rendes tagokénál nagyobb szavazati joggal bírnak, és ezáltal nagyobb szerepet kapnak a takarékszövetkezet vezetőségének megválasztásában. E körben a személyenkénti szavazati küszöb az összszavazatok legfeljebb egyharmada lehet, illetve egy személy maximum a takarékszövetkezetet irányító és ellenőrző szervek tagjai egyharmadának kinevezésére tehet javaslatot.

Átalakulások és fúziók

Az összes takarékszövetkezet számára egységes szabályozást és feltételrendszert vezettek be az átalakulásokat és a fúziókat illetően is, ezáltal az alapító okiratok fennhatósága alól kikerült a többség által megszavazott, rendkívüli vállalati átszervezés lehetősége.

A kártérítés korlátozása felszámolás esetén

⁴¹ <https://www.forexinfo.it/Riforma-banche-popolari-ecco-cosa>

⁴² <http://www.ilsole24ore.com/art/finanza-e-mercato/2015-10-10/al-via-l-assemblea-ubi-banca-oggi-trasformazione-spa-110434.shtml?uuiid=AChTarDB>

⁴³ <http://www.panorama.it/economia/aziende/bpm-banco-popolare-fusione/#gallery-0=slide-8>

⁴⁴ http://www.adnkronos.com/soldi/economia/2016/07/26/bpm-banco-popolare-antitrust-alla-fusione_l4rQpxV1TptBLYnJcT4YtK.html

A törvényerejű rendelet értelmében a részvénytársasággá alakuló takarékszövetkezetek esetében a Banca d'Italia egy olyan felügyeleti jogosítvánnyal rendelkezik, amely korlátozza a kártérítési jogot abban az esetben, ha a takarékszövetkezet felszámolásra kerül, valamint akkor, ha a felszámolás egy szervezeti átalakítás következtében történik, illetve ha egy tag kizárásra kerül.

Nőtt a meghatalmazások számának maximuma

A jogszabály lehetőséget biztosít a takarékszövetkezeti tag részére, hogy egy másik tagon keresztül képviseltethesse magát. Az olasz polgári törvénykönyvet is megváltoztatva a tavaly elfogadott takarékszövetkezeti reform szerint az egy takarékszövetkezeti tagnak adható meghatalmazások száma nem lehet kevesebb 10 és nem lehet több 20 meghatalmazásnál.

Kormányrendelet a bankrendszer megszilárdítására – 2016. február⁴⁵

2016. február 14-én a Renzi-kormány egy újabb rendeletet hozott, melynek célja kimondottan az olasz bankrendszer megerősítése volt. Pier Carlo Padoan gazdasági és pénzügyminiszter nyilatkozott a témában, s elmondta, hogy a kormányrendelet értelmében a takarékszövetkezetek egy egységes holdingba tömörülnek, de amelyek nem akar csatlakozni ehhez, annak meglesz a lehetősége a kívül maradásra. Emellett a kormányrendelet fontos része az állami garanciákról (bail-in szabály) szóló, EU-val kötött megállapodás törvényerőre emelkedése is. A döntés azt követően született, hogy a miniszterek közül néhányan teljesen ellenálltak annak a megoldási javaslatnak, ami az eredeti „takarékszövetkezeti önmegújító reformban” szerepelt, vagyis hogy több különböző holding alakuljon a takarékszövetkezetekből. Padoan az alábbiakat nyilatkozta: *„Ami a takarékszövetkezeteket illeti, egy nagy szövetkezeti csoport létrehozásával elérhető az a kritikus méret, amellyel a „konszolidáció irányába” mozdulnak a szövetkezeti hitelintézetek. A takarékszövetkezeti modell nem rossz, nem kell kidobni az ablakon, de meg kell erősíteni és meg kell védeni. Lesznek olyan szövetkezeti bankok, amelyek „nem csatlakoznak” majd a holdinghoz, és továbbra is szövetkezeti formában (BCC) vagy pedig részvénytársaságként (Spa) működnek tovább, de ennek mostantól komoly feltételei lesznek: minimum 200 millió eurós alaptőkével kell rendelkezniük, és a Kincstár számára 20%-ot kell befizetniük tartalékképzés gyanánt.”* Padoan ismét emlékeztetett arra, hogy ezeknek a feltételeknek jelenleg nagyjából tíz szövetkezeti hitelintézet felel meg, és egyáltalán nem biztos, hogy mind a tíz úgy dönt majd, hogy a most létrejövő holdingon kívül marad. A szövetkezeti hitelintézetekkel kapcsolatban Renzi megerősítette, hogy a kormány intézkedéseinek célja az, hogy ne újabb takarékszövetkezeteket hozzanak létre, hanem egyesítsék őket.

⁴⁵ <http://www.ilsole24ore.com/art/notizie/2016-02-10/banche-stralcio-indennizzi-maxi-decreto--171527.shtml?uud=ACy5pYRC>
http://www.ansa.it/sito/notizie/economia/2016/02/10/banche-ue-ok-a-schema-italia-per-gestione-sofferenze_e0af5283-7408-4094-882d-4f16a698e380.html

3. „Buona Scuola”(„Jó iskola”) – az oktatási rendszer reformja⁴⁶

Az oktatási rendszer reformját jelentő, 107/2015-ös számú törvényt 2015. július 9-én fogadta el az olasz képviselőház. A javaslatról 277-en szavaztak igennel, 173-an nemmel, négyen pedig tartózkodtak. **A törvény szabályozni kívánja az oktatási intézmények autonómiáját, biztosítva számukra az emberi erőforrásokat, az anyagi és pénzügyi forrásokat, valamint a szükséges rugalmasságot saját képzési és szervezési döntéseik megvalósításában.**

Az új szabályozás **100 000 új tanár haladéktalan felvételét irányozta elő határozatlan idejű szerződéssel**, ami által az olasz iskolák 8%-kal több, iskolánként átlagban hét tanárral többet foglalkoztathatnak. Az állásokat rendszeres, háromévente kiírt pályázatok elnyerése után lehet betölteni, s előnyben kell részesíteni a már tapasztalattal rendelkező tanárokat. A törvény **évi 200 millió eurós alap** létrehozását írja elő a nevelőtestületek érdemeinek elismerésére. Ezen összeg elosztása az iskolaigazgatók hatáskörébe tartozik, akik belátásuk szerint jutalmazhatják a legjobb pedagógusokat. Az első évben 90 millió eurós ad hoc (majd 2016-tól évente állandó 30 millió eurós) finanszírozásnak köszönhetően elindították az 1 milliárd euro összköltségvetésű, **digitális iskoláról szóló nemzeti fejlesztési tervet**, a taneszközök modernizálása és a tanárképzés előmozdítása érdekében. A törvény értelmében minden **tanárnak jár egy évi 500 euro összeggel feltöltött elektronikus kártya**, amelyet szakmai fejlődésükhöz, továbbképzésekhez használhatnak fel. Az **Oktatási Minisztérium háromévente meghatározza a nemzeti képzési prioritásokat**, ezeket az egyes tanintézmények saját oktatási programjuk szerint bővíthetik. A képzés finanszírozását 2016-tól évi 40 millió euróval az állami költségvetés biztosítja. A törvény felhatalmazza az iskolaigazgatókat, hogy szükség esetén **csökkentsék az osztályokban a tanulók létszámát**. A törvény előírja az intézmények mindennapi működéséhez szükséges források megduplázását, több mint 230 millió euro értékben.

A diákok számára új tantervet készítettek, amely egyrészt a hagyományokra épít és a jövőbe is tekint, másrészt alkalmazkodik a tanulók nevelési igényeihez. Ennek keretében a törvény **a tanítási rendben nagyobb hangsúlyt helyez a nyelvi készségekre**: az olasz nyelvet a külföldi, az angol nyelvet pedig valamennyi diák részére kötelezővé teszik. Emellett az eddiginél több figyelmet szentelnek a művészet, a zene, a jog, a közgazdaságtan és a testnevelés tantárgyakra. A jogszabály értelmében nagyobb teret kell biztosítani az egészséges életmód, az aktív állampolgárság, a környezetvédelmi oktatás és a digitális készségek tudatos fejlesztésére. A középfokú tanulmányok utolsó három évében **kötelezően biztosítani kell** minimum 400 órányi szakmai gyakorlatot minden szakiskolába, és minimum 200 órányi szellemi munkát **minden** gimnáziumba járó **diák részére**. Ezeket a tevékenységeket akár külföldön, illetve akár kulturális intézményeknél is végezhetik a diákok; erre a célra évente 100 millió eurót irányoz elő a költségvetés (ez az összeg tízszerese az eddig erre a programra fordított keretnek). Ennek kapcsán létre kell hozni egy, a diákok jogairól és kötelességeiről szóló dokumentumot, továbbá egy nemzeti nyilvántartást is, amelyben összeállítják azon szervezetek és a vállalatok listáját, amelyek diákmunkát biztosítanak a tanulók részére.

A törvény 300 millió eurónyi pályázati pénzt különít el **innovatív, „zöld” iskolaépítés** céljára. A legújabb építészeti, gépészeti és technológiai megoldások felhasználása révén új digitális tanulási

⁴⁶ <http://www.rainews.it/dl/rainews/articoli/La-riforma-della-scuola-legge-Camera-approva-il-ddl-con-277-SI-e-173-no-5a2ff5bf-47a5-477d-8ea9-6e481ce27600.html> [http://www.camera.it/leg17/522?tema=il disegno di legge di riforma della scuola](http://www.camera.it/leg17/522?tema=il%20disegno%20di%20legge%20di%20riforma%20della%20scuola) <http://www.matteorenzi.it/la-buona-scuola-legge/> <http://hubmiur.pubblica.istruzione.it/web/ministero/cs090716>

környezetet alakítanak ki. A törvény ezen kívül további 200 millió eurót irányoz elő támogatott hitelek nyújtására, új iskolák építésére, valamint a már meglévő épületek felújítására. Korábban fel nem használt források újbóli felhasználására is lehetőség nyílik az **iskolaépületek biztonságának megerősítése** érdekében. A jogszabály további 40 millió eurót irányoz elő mintegy 6000 intézmény tetőtere és álmennyezete **statikai vizsgálatának** finanszírozására. E körben meghirdették a „**biztonságos iskola nemzeti napját**”, amelyet minden évben november 22-én ünnepelnek. Az úgynevezett „**iskola bónusz program**” keretében azoknak az adózóknak, akik (évi maximum 100 000 euróig terjedő) adományt ajánlanak fel az iskolák javára – például új épületek építésére, karbantartására –, az állam adókedvezményt (65%-os adójóváírást) biztosít az adóbevallás során. Az összadományozás 10%-ának erejéig egy kiegyenlítési alap létrehozásával kívánja elkerülni az állam az intézmények közötti különbségtételt. 2016-tól azok a családok, akiknek gyermekei magániskolába járnak, 400 euro értékhatárig leírhatják adójukból az iskoláztatással kapcsolatosan felmerült költségeket.

Az **átláthatóság** elvének jegyében a törvény előírja egy olyan **egységes internetoldal létrehozását**, ahol az oktatási rendszerrel kapcsolatos minden információt nyilvánosan közzé kell tenniük az iskoláknak, így például a tanárok önéletrajzát, szerződéseiket, az adott intézmény költségvetését.⁴⁷ **Az iskolaigazgatók felelősek** az általuk irányított intézmény pénzügyi gazdálkodásáért és az oktatási szolgáltatás eredményeiért. Továbbá az iskola személyi állománya szabad megválasztásának keretében javaslatot tehetnek az illetékességi területükön évenként megüresedő tanári állások betöltésére, ezek a pozíciók hároméves időtartamra megújíthatók.

Az oktatási rendszer reformjáról szóló, több mint egy éve hatályban lévő törvény eredményei vegyes képet mutatnak. 2016. május 20-án **általános sztrájkot hirdettek az iskolai szakszervezetek**. **A szakszervezeti vezetők hangsúlyozták, hogy a reform nem oldotta meg az oktatás szerkezeti, foglalkoztatási, a pedagógusi jövedelmekkel és az iskolai minőséggel kapcsolatos problémáit.** Véleményük szerint a Renzi-kormány a törvénnyel csupán propaganda-tevékenységet folytat. Több mint **2 millió aláírást gyűjtött össze és nyújtott be július 7-én a Legfelsőbb Bíróságnak az oktatási szakszervezeteket és egyesületeket képviselő bizottság**. **A „Rossz iskola” jelmonddal három hónapon keresztül gyűjtötték az aláírásokat országszerte a törvény egyes rendelkezéseinek hatályon kívül helyezése érdekében.** A szervezetek szerint a jogszabály némely pontja – az iskolaigazgatók iskola személyi állományának szabad megválasztását érintő hatásköre, a diákok kötelező gyakornoki munkavállalását szabályozó rész, a magánadományok szabályozása, a tanárok értékelési mechanizmusa – kevésbé demokratikus és egyenlőtlenséget szül, így e négy pontban kívánnak országos népszavazást kezdeményezni.⁴⁸ **A kormányzat álláspontja** ezzel szemben **az, hogy a törvény végrehajtása sikeres és folyamatos.** Egy július 12-i közlemény szerint a reform számos eredményt hozott már egy év után is. A 2015 októberében elindított, **digitális iskoláról szóló nemzeti fejlesztési terv** 35 tervezett intézkedésének 60%-át már megkezdték és már 350 millió euro került elkülönítésre. Az intézkedések között szerepel egy 88 millió eurós pályázati kiírás wifi rendszer kialakítására, ami lehetővé teszi több mint 400 000 oktatási intézmény lefedettségét. Emellett **7000 épületben indult el az iskolaépítési, felújítási program**, 2015-ben

⁴⁷ A honlap elérhetősége: <http://hubmiur.pubblica.istruzione.it/web/ministero/operazione-trasparenza>

⁴⁸ <http://www.newspedia.it/referendum-scuola-2-milioni-di-firme-depositare-la-riforma-e-spacciata/>
<http://www.rassegna.it/articoli/referendum-scuola-oltre-2-milioni-di-firme-in-cassazione>
<http://www.rassegna.it/articoli/scuola-la-corte-dei-conti-conferma-tagli-poderosi>

90 000 új tanári állás jött létre, valamint 63 712 álláshely betöltésére irányuló pályázatot írtak ki 2016-ban. Az Oktatási Minisztérium kiadott az iskolák számára egy útmutatót **a diákok kötelező munkavállalásának** elősegítésére, illetve 36 múzeummal, számos vállalattal, egyesülettel, valamint 50 regionális oktatási hivatallal kötött foglalkoztatási megállapodást. A nemrég véget ért tanévben a tanintézményeknek juttatott, a **mindennapi működéséhez szükséges források** iskolánként 10 000-90 000 euro között mozogtak. A **foglalkoztathatóság növelése** érdekében területi laboratóriumokat hoztak létre, ahol összegyűjtik és foglalkoztatják a fiatalokat és különböző programokat szerveznek azoknak, akik nem tanulnak, vagy nem dolgoznak.⁴⁹

4. Alkotmányreform⁵⁰

A képviselőház 2016. április 12-én 361 igen és 7 nem szavazattal, az ellenzék tiltakozó távolmaradása mellett elfogadta az alkotmányreformra vonatkozó jogszabálytervezetet. Az olasz alkotmányt 49 ponton módosító reformjavaslat újdonságai közül a legfontosabbak a kétkamarás parlament működésének átalakítását, ezen belül pedig a szenátus jogköreinek csökkentését érintik. **Az eddigi választott szenátus megszűnne**, azaz a szenátorok a tartományi választások során kerülnének megválasztásra. A **Szenátus létszáma 315 főről 100 főre csökkenne**, s 74 tartományi tanácsnokból, 21 polgármesterből, valamint 5, a köztársasági elnök által hét évre kinevezett szenátorból állna. Örökös szenátorok csak a volt köztársasági elnökök lennének, ám a reform előtti, örökös szenatori tisztség – és az ezzel járó juttatások is – megmaradna. A szenátorok korhatárát eltörölnék, mandátumuk időtartama megegyezne a területi mandátum időtartamával, mentelmi joguk megmaradna, ám külön javadalmazásban nem részesülnének. **A szenátus vétőjoga szűkülne: nem kezdeményezhetne bizalmi szavazást a kormány ellen.** A költségvetési törvényeket minden esetben vizsgálná a szenátus, s 15 napon belül módosító javaslatokat nyújthatna be. Azon törvények elfogadása tekintetében pedig, amelyek a tartományokat és a helyi önkormányzatokat érintik, a szenátusnak nagyobb hatásköre lenne. Ezen kívül a szenátus **ellenőrizné a közigazgatási rendszer működését**, és két alkotmánybíró megválasztásának a joga is megilletné a felsőházat.

A képviselőház létszáma változatlan, továbbra is 630 fős maradna. A tervezet alapján **megszűnik a kiegyensúlyozott kétkamarás parlamenti rendszer.** A **törvényalkotás menete** a következőképpen alakulna. **1. Kétkamarás eljárás** – a törvénytervezet vizsgálata a képviselőházban vagy a szenátusban indul, majd mindkét ház megvitatja és elfogadja az azonos szövegű kész tervezetet, végül az elfogadott tervezet felterjesztésre kerül a köztársasági elnöknek aláírás és kihirdetés végett. E körbe tartozik többek között az alkotmány, a kisebbségek nyelvének védelméről szóló törvény, a népszavazás, a választási törvények, az Európai Unióval kötött szerződések és a helyi önkormányzatokat, tartományokat érintő törvények elfogadása. **2. Egykamarás eljárás** – a törvénytervezet vizsgálata a képviselőházban indul, majd a képviselőház megvitatja és elfogadja a törvénytervezet szövegét. Az elfogadott törvénytervezetet megküldik a szenátusnak, amelynek tíz napja van arra, hogy megvizsgálja azt. Amennyiben úgy dönt, hogy nem vizsgálja a törvénytervezetet, úgy az a képviselőház ismételt jóváhagyása után felterjesztésre kerül a

⁴⁹ <http://hubmiur.pubblica.istruzione.it/web/ministero/cs090716>

⁵⁰ http://www.camera.it/leg17/465?tema=riforme_costituzionali_ed_elettorali

http://www.repubblica.it/politica/2015/10/13/news/scheda_riforma_costituzione_senato_ddl_boschi_solo_testo-124904893/

http://www.tgcom24.mediaset.it/politica/riforme-cosi-cambia-la-costituzione_2155715-201602a.shtml

köztársasági elnök részére aláírás és kihirdetés céljából. A szenátus – a szenátorok egyharmadának indítványára – dönthet úgy is, hogy megvizsgálja a tervezetet, illetve 30 napon belül módosításokat javasolhat. Amennyiben nem javasol módosításokat, úgy a törvénytervezet a képviselőház ismételt jóváhagyása után felterjesztésre kerül a köztársasági elnökhöz aláírás és kihirdetés végett. Amennyiben módosításokat javasol a szenátus, úgy azokat megküldi a képviselőház részére. A képviselőház e módosító javaslatokat megvizsgálja, s azokat vagy elfogadja és beilleszti a tervezet szövegébe, vagy figyelmen kívül hagyja, és a törvénytervezetet elfogadás után felterjeszti a köztársasági elnöknek aláírás és kihirdetés céljából. E körbe tartozik – a kétkamarás eljárás során meghozott törvények kivételével – az összes törvény elfogadása. Amennyiben költségvetési törvényekről vagy olyan törvénytervezetekről lenne szó, amelyek a tartományok kizárólagos jogalkotási hatáskörébe tartoznak, a képviselőház kizárólag akkor hagyhatja figyelmen kívül a szenátus módosító javaslatait, ha abszolút többséggel szavazza meg a törvénytervezetet. A **kormány által benyújtott** – a kormányzati program megvalósításához nélkülözhetetlen – **törvényjavaslat** elsőbbségi elbírálásban részesülne, a képviselőház öt napon belül döntene a kérelemről, s elfogadás esetén 70 napon belül szavaznia kellene róla (ez egyszeri alkalommal, 15 nappal meghosszabbítható lenne).

A **hadiállapot** kihirdetéséhez a szavazatok abszolút többsége kellene, s a döntés a képviselőház kizárólagos hatáskörébe kerülne. **Három alkotmánybíró megválasztásának joga** az alsóházat illetné meg a tervezet szerint.

A reform értelmében **az állam döntené el, hogy mit tart meg kizárólagos hatáskörben** (így például a külpolitikát, a bevándorlást, a honvédelmet, az államigazgatást vagy a közrendet illetően), s milyen hatásköröket ruház át a tartományokra. A reform értelmében kikerülnének az alkotmányból az állam és a tartományok közötti „párhuzamos jogkörök”, így kizárólagos központi hatáskörbe kerülne a környezetvédelem, a kulturális és természeti örökség, az energia és az infrastruktúra is.

A reformtervezet tartalmazta **a megyék, mint közigazgatási egységek eltörlését**, valamint a **Gazdasági és Munkaügyi Nemzeti Tanács** (Consiglio Nazionale dell'Economia e del Lavoro, CNEL) megszüntetését is. Az olasz alkotmány jelenlegi négy megyéről rendelkező szakaszait a képviselőház már 2016. július 19-én hatályon kívül helyezte, egyben módosították Friuli-Venezia Giulia autonóm tartomány státútumát. Kétszintű (tartományi és városi) önkormányzatiságot ír elő az új rendelkezés. A városoknak lehetőségük van társulásra, ezáltal lehetővé téve megyei jogú városok alapítását. A CNEL eltörlése azért bírna nagy jelentőséggel, mert egy olyan alkotmányos szervről van szó, amely jelenleg törvényalkotási javaslattétel hatáskörével rendelkezik, és véleményezi a kormány jogalkotási kezdeményezéseit. A tanács gyakorlati szerepének fontossága azonban vitatott, sok kritika érte, többek között azért, mert munkája az évek során nem hozott számottevő eredményt. Majdnem 60 éves működése során összesen 970 dokumentumot adott ki, köztük csupán 14 (az olasz országgyűlés által figyelmen kívül hagyott) törvénytervezetet és 96 véleményt. Apparátusa eltűzött (2012 óta 64 tanácsnoka van, de régebben ez a szám 121 volt). Fenntartása felesleges – évi 20 millió eurós – kiadással jár az állam részéről; vezetőinek jutalmazása eltűzött (a tavalyi év teljesítményének elismeréseként öt vezető között bruttó 92 000 eurót osztottak szét).⁵¹

⁵¹ <http://www.tpi.it/mondo/italia/referendum-costituzionale-2016-italia>
<http://www.regioni.it/riforme/2016/07/19/regioni-si-camera-a-modifica-statuto-friuli-vg-468919/>
http://www.camera.it/_dati/leg17/lavori/schedela/apriiTelecomando_wai.asp?codice=17PDL0041420

Bővülne az **Alkotmánybíróság hatásköre**, így kérelemre a választójogi törvény előzetes normakontrollját is vizsgálná.

Változna a **köztársasági elnök megválasztásának módja** is, akit a képviselőház és a szenátus együttesen választ meg, így a tervezet szerint a tartományi tanácsok delegáltjai kikerülnek a választói körből. A választás első három fordulójában minősített kétharmados többség szükséges (azaz 66%), a negyediktől a hatodik fordulóig azonban háromötödös (60%-os) többség kell majd a megválasztáshoz (az eddig 50%-os abszolút többséghez képest). A hetedik fordulótól kezdve pedig a jelenlévő választók háromötödének támogató szavazata lesz szükséges. A köztársasági elnök a reform jóváhagyása után csak a képviselőház felosztatásának jogát gyakorolhatja majd, a szenátusét nem. Amennyiben a köztársasági elnök nem tudja gyakorolni jogait, úgy ideiglenesen a képviselőház elnöke helyettesítené.

Mivel a kétharmados támogatottságot sem a képviselőházban, sem a szenátusban nem sikerült elérni, ezért a jogszabály még nem lépett hatályba. 2016 októbere és decembere között **országos népszavazás dönthet a reformról**, a pontos dátum még nem ismert. A referendummal kapcsolatos kampány már 2016 tavaszi hónapjaiban megkezdődött, az ellenzék a reform elutasítása, míg a kormány annak elfogadása mellett kampányol. A legnagyobb ellenzéki mozgalom, a **Movimento 5 Stelle alapítója, Beppe Grillo szerint** a reform érthetetlen, bonyolult és nagyon hosszú, ezért nemmel kell szavazni.⁵² 2014-ben Matteo Renzi, a Partito Democratico és Silvio Berlusconi, a Forza Italia vezetője már kötött politikai megállapodásokat az olasz Alkotmány egyes rendelkezései és a 2015-ben elfogadott választási törvény kapcsán, így most ismét felvetődött egy hasonló jellegű paktum híre. **Berlusconi** azonban **kijelentette**, hogy nem létezik semmilyen titkos megállapodás Renzivel, a népszavazáskor nemmel fog szavazni. Berlusconi pártja azonban nem egységes a szavazást illetően. A **Matteo Salvini vezette Lega Nord is a reform elutasítása mellett** kampányol.⁵³ **Matteo Renzi kormányfő** a javaslat elfogadása óta már többször **kijelentette, hogy amennyiben a népszavazáson elbukna a reformjavaslat, úgy lemond** miniszterelnöki posztjáról.⁵⁴ **Pier Luigi Bersani, a PD volt vezetője** nem értett egyet Renzi kijelentésével, azt politikailag nagyon súlyos hibának titulálta. Bersani hangsúlyozta, hogy ha meg is bukna a reformjavaslat, pártja akkor sem várja el az olasz miniszterelnöktől, hogy távozzon posztjáról.⁵⁵ Augusztus 21-i nyilatkozatában már Renzi is úgy fogalmazott, hogy bármi is legyen a népszavazás végeredménye, a következő országgyűlési választásokat 2018-ban fogják tartani Olaszországban. Renzi kiemelte, hogy ez az olasz emberek, nem pedig az ő személyes igénye a reform iránt, következésképp nem indokolt a lemondása a referendum sikertelensége esetén.⁵⁶ Az Ixè Intézet 2016. augusztus 1-jén megjelent közvélemény-kutatása szerint a megkérdezett olaszok 59%-a nem ismeri a reformtervezet tartalmát, 39%-uk tudja, mit tartalmaz az új alkotmány, 2% pedig nem válaszolt.⁵⁷ Egy másik, 2016. augusztus 4-én megjelent, az Eumetra Monterosa által készített közvélemény-kutatás szerint

<http://www.italiapatriamia.eu/?p=3082> <http://www.bastaunsi.it/cnel-ente-inutile-costoso/>
<http://www.cnel.it/5> <http://www.cnel.it/43>

⁵² <http://www.ilfattoquotidiano.it/2016/07/12/referendum-grillo-la-riforma-e-incomprensibile-per-questo-bisogna-votare-no/2899956/>

⁵³ <http://www.ilgiornale.it/news/politica/linea-dura-berlusconi-niente-sconti-sul-referendum-1280293.html> <http://www.cno-webtv.it/referendum-sulla-riforma-costituzionale-favorevoli-contrari/>

⁵⁴ [http://m.repubblica.it/mobile/r/sezioni/la-repubblica-delle-](http://m.repubblica.it/mobile/r/sezioni/la-repubblica-delle-idee/roma2016/2016/06/11/news/repubblica-delle-idee-eugenio-scalfari-fondatore-la-repubblica-matteo-renzi-presidente-del-consiglio-141800860?ref=m%7Chome%7Capertura%7Cpos_1)

[idee/roma2016/2016/06/11/news/repubblica-delle-idee-eugenio-scalfari-fondatore-la-repubblica-matteo-renzi-presidente-del-consiglio-141800860?ref=m%7Chome%7Capertura%7Cpos_1](http://m.repubblica.it/mobile/r/sezioni/la-repubblica-delle-idee/roma2016/2016/06/11/news/repubblica-delle-idee-eugenio-scalfari-fondatore-la-repubblica-matteo-renzi-presidente-del-consiglio-141800860?ref=m%7Chome%7Capertura%7Cpos_1)

⁵⁵ <http://www.ansa.it/sito/notizie/politica/2016/07/13/referendum-appello-per-spacchettamento-efb58f4c-4d25-4879-a75e-1287bb19c841.html>

⁵⁶ <http://www.repubblica.it/politica/2016/08/21/news/renzi-domani-a-ventotene-per-rilanciare-dal-basso-lue-146396053?ref=HREA-1>

⁵⁷ <http://www.ilsussidiario.net/News/Politica/2016/8/1/SONDAGGI-POLITICI-ELETTORALI-2016-News-Forza-Italia-Parisi-puo-essere-il-nuovo-leader-oggi-1-agosto-717142/>

a megkérdezettek 14%-a fog igennel szavazni az alkotmányreformról szóló népszavazáson, míg 23% a „nem” pártján áll, 46% még nem tudja, hogy miként fog voksolni, 3% pedig úgy nyilatkozott, hogy nem megy el szavazni. A válaszadók 14%-a nem is tudott arról, hogy ez év utolsó harmadában népszavazás lesz az olasz alkotmányról.⁵⁸

A Renzi-kormány olaszországi megítélése

A kormány megalakulása idején végzett közvélemény-kutatások szerint a legnépszerűbb olasz politikusok listáját ugyan több mint 50%-kal Matteo Renzi miniszterelnök vezette (megelőzve még az akkori köztársasági elnököt, Giorgio Napolitanót is), az olaszoknak azonban csak kevesebb, mint fele támogatta a választások nélkül alakult Renzi-kormányt.⁵⁹ **A miniszterelnök 2016 februárjában, a kormány megalakulásának kétéves évfordulóján kijelentette**, hogy olasz kormány ilyen rövid idő alatt ilyen sok eredményt még nem ért el.⁶⁰ Az ekkor közzétett mutatók biztatóak voltak, az állampolgárok bizalmi indexe 94,5-ről 118,9-re emelkedett a két év alatt.⁶¹ **A 2016 áprilisi, a „Trivelle”-ről** (azaz a 2015-ös stabilitási törvény tengereken történő fúrások szabályozásáról szóló rendelkezésének hatályon kívül helyezéséről) szóló érvénytelen országos népszavazást követően az **Ixè által végzett közvélemény-kutatás** azt mutatta, hogy a megkérdezettek 36%-ának nincs, 37%-ának kevés, 23%-ának kellő, s csupán 4%-ának van nagy bizalma az olasz kormányban.⁶²

2016 júniusában több mint 1300 településen **tartottak helyhatósági választásokat Olaszországban.** Az eseményt sokan – leginkább az ellenzéki pártok – **a kormányról való véleménynyilvánításként értékelték.** Ezzel ellentétben Matteo Renzi a kampány során, valamint az első forduló után is azt hangsúlyozta, hogy ezek a választások nem a kormány munkáját minősítik, hanem a helyi politikáról döntenek az olasz választópolgárok, tehát az eredményekből nem szabad messzemenő következtetéseket levonni. Az első fordulóban több mint 13 millió szavazásra jogosult olaszt vártak az urnákhoz, végül a választási részvétel országosan 59,94% volt, míg a második fordulóban a 8,6 millió szavazásra jogosultnak 50,52%-a ment el szavazni.⁶³ Renzi az első forduló után még úgy nyilatkozott, hogy pártja, a kormányon lévő PD még mindig a legnagyobb európai politikai közösség az országosan 35% körüli támogatottsággal, jelöltjeik a települések nagy részében 40% fölötti eredményt értek el, s a megválasztott 1300 polgármester közül 1000 a PD jelöltje volt.⁶⁴ A PD a második fordulóban a nagyvárosok közül egyedül Milánóban és Bolognában tudott győzni, 20 tartományi központból 13-at elveszített.⁶⁵ Ennek következtében Renzi a második forduló után elismerte a súlyos vereséget és június 24-ére azonnali elnökségi ülést hívott össze.⁶⁶ A választásokat követően mind az olasz sajtó, mind az ellenzék egyfajta belpolitikai tesztként értékelte a helyhatósági választásokat. Szerintük a választások nélkül miniszterelnökké kinevezett Renzi és

⁵⁸ <http://www.ilsussidiario.net/News/Politica/2016/8/4/SONDAGGI-POLITICI-ELETTORALI-2016-News-referendum-costituzionale-italiani-indecisi-sul-voto-oggi-4-agosto-/717514/>

⁵⁹ http://index.hu/kulfold/2014/02/22/letette_eskujet_matteo_renzi/

⁶⁰ http://www.repubblica.it/politica/2016/02/22/news/due_anni_di_renzi_il_premier_su_fb_qual_e_la_prossima_priorita_-133957389/

⁶¹ http://www.slideshare.net/Palazzo_Chigi/2-anni-di-governo-renzi-in-numeri

⁶² <http://www.ilsussidiario.net/News/Politica/2016/4/30/SONDAGGI-POLITICI-2016-Elettoral-news-intenzioni-di-voto-Pd-sempre-in-testa-ultime-notizie-oggi-30-aprile-/700440/>

⁶³ <http://elezioni.interno.it/comunali/votanti/20160605/Gvotanti.htm>

⁶⁴ <http://www.ilsole24ore.com/art/notizie/2016-06-05/affluenza-46percento-partiti-e-leader-gli-occhi-puntati-roma-e-milano-210629.shtml?uuiid=ADYJOYW>

⁶⁵ http://www.repubblica.it/speciali/politica/elezioni-comunali-edizione2016/2016/06/06/news/reazioni_risultati_definitivi-141403830/

⁶⁶ <http://www.corriere.it/infografiche/infografiche.shtml?pagina=infografiche/2016/06/elezioni-comunali-2016-ballottaggi&larg=100%25&alt=900>

⁶⁶ <http://www.ansa.it/sito/notizie/speciali/elezioni/2016/06/20/renzi-amaro-ammette-sconfitta-m5s-avversari-forti-79c003d1-8db9-4742-9cf9-045174ebedf3.html>

kormányja megbukott. A **Movimento 5 Stelle (M5S) vezetője, Beppe Grillo** a választásokon való szereplést nagy győzelemként értékelte, s úgy nyilatkozott, hogy pártja kész a kormányzásra.⁶⁷ **Silvio Berlusconi és pártja, a Forza Italia szerint** a helyhatósági választások megmutatták, hogy a „renzizmus” megbukott.⁶⁸ A Corriere della Sera napilap szerint az olaszok kinyilvánították véleményüket és „leváltották” a Renzi-kormányt.⁶⁹ A helyhatósági választások eredményeit – annak ellenére, hogy közvetlenül valóban nem a kormány munkáját értékelték a választópolgárok – mindenképp figyelembe kell vennie a kormánynak, s bár az állampolgárok részvétele a választásokon nem volt kiemelkedően magas, a végkimenetel mégis érdekes figyelmeztetés lehet Renziék számára. Mindezek fényében kell felépíteniük **az alkotmányreformról szóló, 2016 utolsó negyedében esedékes népszavazás** kapcsán kialakítandó kampánystratégiát. Matteo Renzi kormányfő ennek kapcsán több alkalommal kijelentette, hogy amennyiben a **népszavazáson elbukik az alkotmányreform, úgy lemond** miniszterelnöki tisztségéről. Ugyanakkor azt is hangsúlyozta, hogy ha a „nem” szavazatok győznek, úgy Olaszország kormányozhatatlanná válik, továbbá az EU-ban sem fogják komolyan venni az országot.⁷⁰

Az Eumetra Monterosa („il Giornale”) által 2016. június 27-én közzétett **közvélemény-kutatás szerint** csupán a megkérdezettek 3%-a gondolja úgy, hogy a **Renzi-kormány a helyhatósági választásokat követően** megerősödött. Ugyanakkor a válaszadók 62%-a úgy látja, hogy a választások eredményének negatív hatása van a kormányra nézve. A megkérdezettek 29%-a értékelte úgy, hogy a helyhatósági választásoknak nincs és nem is lesz hatása a kormányra, tekintve, hogy nem országgyűlési választásokról van szó.⁷¹

Az Ixè Intézet 2016. július 30-i, az emberek kormányba vetett bizalmáról szóló közvélemény-kutatása szerint a megkérdezettek 5%-a bízik nagyon, 25%-a eléggé, 39%-a kevéssé, míg 31%-a egyáltalán nem bízik a Renzi-kormányban. 30%-os népszerűségi indexszel a második legnépszerűbb politikus továbbra is Matteo Renzi miniszterelnök, őt csupán Sergio Mattarella köztársasági elnök előzi meg (58%).⁷²

Ami a minisztereket illeti, az IPR Marketing közvélemény- és piackutató cég által készített, 2016. augusztus 3-án megjelent, országosan 1000 embert megkérdező kutatás szerint Pier Carlo Padoan gazdasági és pénzügyminiszter a legnépszerűbb 40%-os bizalmi indexszel, ám a kedveltebb miniszterek közé tartozik Maurizio Martina mezőgazdasági, Graziano Delrio infrastruktúráért és közlekedésért felelős és Andrea Orlando igazságügyi miniszter is, akik mindhárman legalább 25%-os támogatottsággal rendelkeznek. Az utolsó helyen „holtversenyben” Maria Anna Madia közügyekért felelős tárca nélkül és Stefania Giannini oktatási miniszter áll, mindketten csupán 9%-os mutatószámmal. Carlo Calenda gazdaságfejlesztési miniszter és Enrico Costa regionális ügyekért felelős tárca nélküli miniszter munkája oly kevéssé ismert az olaszok számára, hogy róluk a

⁶⁷ <http://tg24.sky.it/tg24/politica/2016/06/20/elezioni-2016-beppe-grillo-esulta-.html>

⁶⁸ <http://www.ilssole24ore.com/art/notizie/2016-06-06/elezioni-comunali-partiti-e-leader-affrontano-dopo-voto-084758.shtml>

⁶⁹ http://www.corriere.it/politica/16_giugno_20/balottaggi-speranza-il-pd-cambi-rotta-renzi-non-puo-essere-segretario-premier-edebb940-36cc-11e6-88d7-7a12a568ff47.shtml

⁷⁰ http://m.repubblica.it/mobile/r/sezioni/la-repubblica-delle-idee/roma2016/2016/06/11/news/repubblica-delle-idee-eugenio-scalfari-fondatore-la-repubblica-matteo-renzi-presidente-del-consiglio-141800860/?ref=m%7Cchrome%7Capertura%7Cpos_1

⁷¹ <http://www.ilsussidiario.net/News/Politica/2016/6/27/Sondaggi-Politici-2016-Elettorali-news-incredibile-balzo-in-avanti-del-Movimento-5-Stelle-oggi-27-giugno-/712575/>

⁷² <http://www.ilsussidiario.net/News/Politica/2016/7/30/SONDAGGI-ELETTORALI-POLITICI-2016-News-intenzioni-di-voto-aumenta-il-distacco-tra-Pd-e-M5s-oggi-30-luglio-/716947/>

megkérdozettek nem is nyilvánítottak véleményyt. A miniszterek átlagindexszáma az előző havi 22,3%-ról 20,2%-ra csökkent. ⁷³

Számos vezető pénzügyi szakember vélekedik úgy, hogy az Egyesült Királyság Európai Unióból való kilépésével Olaszországnak – egyben a Renzi-kormánynak – egyedülálló lehetősége nyílik arra, hogy az EU egyik meghatározó erejévé váljon. A Renzihez közel álló **Daide Serra olasz vállalkozó, pénzügyi szakember, az Algebris befektetési alap alapítója és vezetője** szerint **Olaszország jelentős szerepet tölthet be az EU pénzügyi jövőjét illetően.** ⁷⁴ A Banca d'Italia első alelnöke és ügyvezető igazgatója, **Salvatore Rossi** szerint **lehetőség van arra, hogy az EU megerősödve jöjjön ki ebből a nehéz és bonyolult helyzetből.** Ebben a folyamatban Rossi szerint **Németországnak központi szerepe** lesz, nekik kell elsősorban meghatározniuk, hogy milyen irányt vegyen Európa. **Olaszországnak pedig segítenie, támogatnia kell a németeket,** ugyanakkor határozott és következetes érvekkel felépített álláspontot kell képviselnie, oldva ezáltal a németekre oly sokszor jellemző ideológiai merevséget. Rossi kiemelte, hogy **Olaszországnak jelentős szerepe lehet a megújuló európai folyamatban,** ezért konstruktívan, nem pedig önző, a múlt sérelmeit felemlető, követelőző módon kell hozzáállni az EU megreformálásához. ⁷⁵

A Renzi-kormány külföldi megítélése

A Matteo Renzi vezette olasz kormány nagy munkát fektet abba, hogy egyre komolyabb befolyást és elismertséget szerezzen a világpolitikában és a globális gazdaságban, különösen a Közel-Keleten és Európában. **Az Európai Unióban** is egyre nagyobb elismerést vív ki magának az olasz kormány. Ennek egyik első megnyilvánulása, hogy 2014. november 1-je óta **Federica Mogherini** – a Renzi-kormány akkori külügyminisztere – **tölti be az EU külügyi és biztonságpolitikai főképviselői, valamint az Európai Bizottság alelnöki pozícióját.** ⁷⁶ Az EU vezetői is számos alkalommal elismerően nyilatkoztak a Renzi-kormány javaslatairól. Jó példa erre az EU külügy- és védelmi minisztereinek 2016. április 18-i találkozásán a migrációs kérdés kezelésére, illetve megoldására benyújtott, „**Migration Compact**” elnevezésű **javaslatcsomag.** **Donald Tusk, az Európai Tanács elnöke és Jean-Claude Juncker, az Európai Bizottság elnöke** is egyaránt nagy örömmel üdvözölte az olasz javaslatcsomagot. ⁷⁷ Juncker még 2016 márciusában látogatott Rómába, ahol a Renzivel való egyeztetés utáni sajtótájékoztatón migránskérdésben egyenesen követendő példaként állította Olaszországot a többi európai uniós ország elé. „*Olaszország nem egy probléma, hanem egy modell Európa számára*” – mondta Juncker, elismerve ezzel a kormány erőfeszítéseit. ⁷⁸

Európa vezető politikusai közül **Angela Merkel német kancellár** mindig is jó viszonyt ápolt az olasz kormányfővel, már akkor is kapcsolatban álltak, amikor Renzi még csupán Firenze polgármestere volt, s Merkel már ebben az időszakban „barátjának” nevezte a városvezetőt. A két politikus sűrűn találkozik, egyeztet egymással, főleg az EU-t érintő kérdésekről tárgyalnak, kormányaik között

⁷³ http://www.repubblica.it/politica/2016/08/02/news/la_fiducia_dei_ministri_a_luglio-145259066/

⁷⁴ <http://tg24.sky.it/tg24/economia/2016/06/26/brexit-intervista-davide-serra-skytg24-latella.html>

⁷⁵ http://www.bancaditalia.it/media/interviste/documenti/2016/messaggero_rossi_26062016.pdf

⁷⁶ https://ec.europa.eu/commission/2014-2019/mogherini_it

⁷⁷ <http://www.ansa.it/sito/notizie/politica/2016/04/16/migranti-ecco-il-piano-di-renzi-allue-per-contenere-flussi-6cc65740-f635-4fdc-a329-3b7a86e2b9cb.html>

⁷⁸ <http://it.euronews.com/2016/02/26/iuncker-a-roma-fa-pace-con-renzi-nessun-problema-con-l-italia/>
<http://www.matteorenzi.it/enews-415-29-febbraio-2016/>

évenként bilaterális találkozókat szerveznek. Merkel többször dicsérte Renzi kormányát az eddig végrehajtott munkaerő-piaci és alkotmányreformért; Merkel tehát egyértelműen szövetségesének tekinti Renzit.⁷⁹ Természetesen nem maradnak el a viták, a nézeteltérések sem Európa vezető országainak politikusai között, így Merkel és Renzi például nem ért egyet az olasz bankok helyzetének szabályozásával, illetve az Eurobond európai kötvényekkel kapcsolatosan is eltérően vélekednek.⁸⁰ **François Hollande francia köztársasági elnök** is jó kapcsolatot ápol az olasz kormányfővel, éves szinten tart a két ország kormánya bilaterális találkozókat. Legutóbb 2016 márciusában, Velencében találkoztak a két kormány miniszterei, ahol nagy egyetértésben tárgyaltak a világot érintő aktuális témákról, így a migrációs válság kezeléséről, az EU-Törökország csúcstalálkozóról, a szíriai, a líbiai és az iraki helyzetről, valamint a terrorizmus elleni küzdeletről.⁸¹ Emellett **a britek Európai Unióból való kilépésével Olaszországnak lehetősége nyílik arra, hogy növelje befolyását az EU-ban mind politikai, mind pénzügyi téren.** Matteo Renzi kormányfő a Brexitről szóló népszavazás utáni napokban meghívást kapott François Hollande köztársasági elnöktől, hogy informális találkozó keretében egyeztessenek a Brexit következményeiről és közösen készítsék elő a június 27-ei, berlini hármas csúcstalálkozót, melyre az olasz miniszterelnököt Angela Merkel hívta meg. Az a tény, hogy Merkel az egyeztetésre Renzit is meghívta, jele annak, hogy a francia-német tengely nem elég egységes, az olasz kormány szerepe tehát felértékelődhet.⁸²

Az olasz kormány az arab országokkal és Iránnal mindig is erős, baráti diplomáciára törekedett, s most is ezt felhasználva igyekszik megszilárdítani helyzetét a térség országaival (így például Egyiptommal, Líbiával, Iránnal), stratégiai prioritásként kezelve a velük való együttműködést.⁸³ Renzi már hatalomra kerülése elején felismerte az arab országokkal való, minél magasabb szintű kapcsolatok fontosságát. Miután kinevezték Olaszország miniszterelnökévé, **első hivatalos külföldi útja során Tunéziába látogatott.** Az elmúlt két évben szinte az összes arab országban megfordult már hivatalos látogatáson, illetve arab országok vezetői is jártak már Rómában.⁸⁴ Ezekon a találkozókön minden vezető elismerően nyilatkozott Renziről, s az olasz kormány által végzett munkáról. Jól mutatja Olaszország megítélését, hogy Hasszán Rohani iráni elnök az Irán elleni szankciók 2016 év eleji feloldása után első külföldi látogatása alkalmából Olaszországba utazott. Áprilisi találkozójukon pedig azt hangsúlyozta, hogy az Európai Unió országai közül Olaszország lehet újra Irán első számú kereskedelmi partnere.⁸⁵ Az olasz kormány munkájának legutóbbi elismerése, hogy július elején Olaszország Hollandiával közösen elnyerte az **ENSZ Biztonsági Tanácsának egyik nem állandó tagságát.** A kétéves tagság 2017. január 1-jén kezdődik, az első évben Olaszország, 2018-ban pedig Hollandia lesz a nem állandó tag. Ez a szerepvállalás megszilárdíthatja Olaszország vezető szerepét a Közel-Keleten, a Földközi-tenger térségében és Európában egyaránt.⁸⁶

⁷⁹ http://www.corriere.it/opinioni/16_gennaio_28/renzi-merkel-l-alleato-che-berlino-vorrebbe-839ff582-c53a-11e5-9850-7f16b4fde305.shtml

⁸⁰ http://www.ansa.it/sito/notizie/politica/2016/06/29/banche-stoccata-della-merkel-allitalia-la-flessibilita-ha-un-limite_e33aaca1-a789-449a-8375-55733a39a44e.html http://www.corriere.it/politica/16_maggio_05/angela-merkel-incontra-matteo-renzi-temi-tavolo-migranti-conti-g-77ea2ff4-12bb-11e6-918d-cff62dc61260.shtml

⁸¹ http://www.repubblica.it/politica/2016/03/08/news/incontro_renzi_hollande_veneziana-135050678/#gallery-slider=135049548

⁸² http://www.repubblica.it/esteri/2016/06/25/news/hollande-renzi_vertice_all_eliseo-142816703/

http://www.repubblica.it/esteri/2016/06/26/news/per_salvare_l_unione_abbiamo_sei_mesi_patto_renzi-hollande-142827013/

⁸³ <http://www.osmed.it/biblioteca/una-buona-politica-estera-italia-e-paesi-arabi-studi-e-ricerche>

⁸⁴ <http://www.ilssole24ore.com/art/notizie/2014-03-04/il-premier-renzi-tunisi-la-sua-prima-visita-ufficiale-estero-155545.shtml?uuid=ABIEfIO>

⁸⁵ http://www.repubblica.it/politica/2016/04/12/news/iran_renzi_a_teheran_il_premier_incontra_rohani-137428977/

⁸⁶ http://www.ansa.it/sito/notizie/mondo/2016/06/28/onu-italia-dal-1-gennaio-nel-consiglio-di-sicurezza_b66cc890-5981-49e6-9652-5019999c0aca.html <http://www.ilssole24ore.com/art/mondo/2016-05-16/un-vertice-molte-ambizioni-e-poche-chance-risolvere-puzzle-libico-151249.shtml?uuid=ADkISyl>

A Renzi-kormány kétéves munkájáról megkérdezett **külföldi újságok elégedetten nyilatkoztak az eddig véghezvitt reformokról, ám álláspontjuk szerint a kormány ambíciói meghaladják az eddig elért sikereket.** A „The Guardian” szerint a Renzi-kormánynak **sikerült megerősítenie az olasz gazdaságot,** még ha a növekedés üteme lassú is, **Olaszország** pedig a Berlusconi-korszak után **visszanyerte hitelességét.** Ezenkívül figyelemre méltó a kormány nemek közti egyenlőséggel kapcsolatos politikájának előtérbe helyezése. A brit lap a negatívumok között említi, hogy Renzi ugyan határozottan képviseli az EU-ban a gazdasági megszorítások elleni politikát, de az e körül kialakult vitákat rosszul méri fel, nem jól kezeli, továbbá nem képes megfékezni a populista, EU-ellenes olasz pártok térnyerését. Nem megfelelő továbbá a kormány politikája a migránsválság, az olasz bankok, valamint Dél-Olaszország helyzetének kezelése kapcsán sem. **A „Le Figaro” szerint az egyelőre gyenge gazdasági növekedés ellenére a Renzi-kormány révén Olaszország az elmúlt két évben nagyobb utat tett meg, mint az előtte lévő kormányok 30 éve alatt.**⁸⁷

Az Economist július 9-ei cikkében azt elemzi, hogy a Brexit után kialakult bizonytalan piaci helyzettel előtérbe került a sérülékeny olasz bankrendszer válsága. Az olasz gazdaság stagnálása és a **defláció** miatt egyébként is rossz helyzetben lévő bankok nagyjából **360 milliárd eurónyi nemteljesítő hitelt halmoztak fel,** ami az ország GDP-jének egyötöde. A nem-teljesítő hitelállomány 45%-a mögött van csak megfelelő fedezet. A bankrendszer megmentésére irányuló eddigi kísérletek nem vezettek tartós eredményre, de az állami segítséget a hatályos EU-s szabályozás végső esetben, s csak akkor engedni, ha a befektetők is kiveszik részüket a veszteségekből. Ám mivel Olaszországban körülbelül 200 milliárd eurónyi banki kötvény lakossági befektetők kezében van, erre kicsi az esély. Renzi azt szeretné, ha az EU-s szabályokat rugalmasan alkalmaznák. Állami beavatkozással lehet és kell helyreállítani a befektetők bizalmát, ezáltal enyhülhet a bankokra nehezedő piaci nyomás. Ha a bail-in szabályt az előírtak szerint alkalmazzák, akkor egyrészt a befektetők bizalma még inkább csökkenni fog, másrészt a Movimento 5 Stelle (M5S) radikális mozgalom – amely a közös valutát vádolja Olaszország gazdasági problémái miatt – még nagyobb politikai támogatottságot szerezhet. Ha azonban az olaszok elvesztik a bizalmat az euróban, az az eurorendszer végét jelentené. Az Economist szerint egy, az olasz kormány bankokat stabilizáló mentőcsomagjával meg lehetne előzni a rendszerszintű válság kialakulását. Ez csak a teljes bankrendszer átalakításával és megtisztításával lehetséges, ami némely bank leányvállalatai számának kötelező csökkentésével járna, ám ezzel sokak munkahelye veszélybe kerülne. A bail-in szabályt pedig módosítani kellene úgy, hogy azok a lakossági befektetők, akik már előzetesen is rendelkeztek banki kötvényekkel, extra védelmet élvezhessenek. Egy köztes megoldás révén a bail-in szabály egyik rugalmas záradéka szerint lehetséges lenne, hogy a legnagyobb veszélynek kitett Monte dei Paschi di Siena bank állami tőkeinjekcióban részesüljön. Ezzel a lépéssel valószínűleg megnyugodna a tőzsde és így más bankok (pl. az UniCredit) privát tőkeemelést hajthatnának végre.⁸⁸

A Renzi-kormány kommunikációs eszközei az olasz közvélemény formálásában

Az olasz kormány számos kommunikációs eszközön keresztül igyekszik tájékoztatni munkájáról a közvéleményt. A hagyományosnak tekinthető kommunikációs eszközökön (újság, rádió, televízió) keresztül Renzi és a miniszterek mindennapos alanyai az újságcikkeknek, résztvevői a különböző

⁸⁷ http://www.huffingtonpost.it/2016/02/22/renzi-giornali-stranieri_n_9288960.html

⁸⁸ <http://www.economist.com/news/leaders/21701756-italys-teetering-banks-will-be-europes-next-crisis-italian-job>

nemzeti és kereskedelmi csatornákon látható politikai vitaműsoroknak (Porta a Porta, Ballarò, Otto e Mezzo, diMartedì, La gabbia, Matrix, Quinta colonna).

Emellett a kormány az internet segítségével kíván közvetlenül a polgárokhoz szólni, közvetíteni feléjük politikáját, döntéseit, s azok indokait. Az olasz miniszterelnöki hivatal külön honlappal (<http://www.governo.it/>), Twitter-profillal (https://twitter.com/Palazzo_Chigi), YouTube csatornával (<https://www.youtube.com/palazzochigi>) rendelkezik, de jelen van a Flickr fényképmegosztó és online közösségi platformon (<https://www.flickr.com/photos/palazzochigi/>), a Slideshare platformján (http://www.slideshare.net/palazzo_chigi) (ahol prezentációkat, PDF-eket, infografikákat, dokumentumokat találunk), valamint az olasz kormány RSS hírcsatornáján (<http://www.governo.it/feed/rss>) is.

Matteo Renzi miniszterelnök is igen aktív a különböző közösségi oldalakon, igazi XXI. századi, modern politikushoz híven internetes weboldallal (www.matteorenzi.it), Facebook profillal (<https://www.facebook.com/matteorenziufficiale/>), saját Instagram oldallal (<https://www.instagram.com/matteorenzi/>) és Twitter (<https://twitter.com/matteorenzi>) oldallal rendelkezik. Ezeken szinte naponta oszt meg képeket, információkat, újdonságokat munkájáról, mindennapjairól; nyelvezete egyszerű, könnyen érthető, gyakorlatias, informális és nyomatékos, valamint számos alkalommal szimbolikus elemekkel tarkított. Renzi előszeretettel jelent be egy-egy kormánydöntést (pl. reformról, személycseréről) e fórumokon keresztül. A brit parlamentből átvett „kérdésnap” mintájára, „#MatteoRisponde” nevű hashtagen keresztül időről időre bármilyen témában kérdezni is lehet a kormányfőtől, aki készségesen válaszol az olasz állampolgárok kérdéseire, emellett e-mailen (matteo@governo.it) keresztül is lehet kommunikálni a miniszterelnökkel. Európa vezető politikusai közül David Cameron, a Brexitet követően leköszönt brit miniszterelnök után Matteo Renzit követik a legtöbben, 2,41 millióan a Twitteren, amivel megelőzi például a brit királyi családot és François Hollande francia köztársasági elnököt is. Érdekeség, hogy a tizedik helyen az olasz miniszterelnöki hivatal áll, majdnem 519 000 követővel.⁸⁹

A kormány ún. „társadalmi kommunikátorok” csapata (hivatalos nevén „#PaSocial”) segítségével kíván még hatékonyabban jelen lenni a közösségi hálókon. Ez a kormányzati kommunikációs szakemberek által tervezett és irányított eszköz különböző szolgáltatásokat kínál az állampolgárok részére, elősegítve a kommunikációt. A kezdeményezéshez minden nagyobb, befolyásosabb közösségi oldal csatlakozott – így a Facebook, a Twitter, az Instagram, a Whatsapp, a LinkedIn és a Telegram – annak érdekében, hogy a kormányzati intézmények és szervek társadalmi kommunikációja a lehető legteljesebb legyen.⁹⁰

⁸⁹ http://www.politico.eu/article/twitter-burson-marsteller-study-news-followers-eu/?utm_content=bufferb39b4&utm_medium=social&utm_source=twitter.com&utm_campaign=buffer

⁹⁰ <http://formiche.net/2016/05/28/team-social-palazzo-chigi/>

Matteo Renzi miniszterelnök portréja

Magánélete, tanulmányai

Matteo Renzi 1975. január 11-én született Firenzében. Nős, három gyermek édesapja. **Középiskolai tanulmányait** Firenzében, a Dante Gimnáziumban végezte, ahol diákönkormányzati képviselő volt. **Fiatalon cserkészkedett**, s ez mind a mai napig meghatározza életrajzát, értékrendjét. Az érettségi vizsga letétele **után a Firenzei Egyetem jogi karára** nyert felvételt, diplomáját 1999-ben szerezte meg, **diplomamunkáját** Giorgio La Pira, Firenze polgármesterének első, 1951–1956 közötti ciklusáról írta. **Első munkahelye** a marketing szolgáltatásokkal foglalkozó családi vállalkozás volt, ennek irányítása mellett cserkészvezetőként tevékenykedett és a „Camminiamo insieme” című folyóirat főszerkesztője volt.⁹¹

Politikai pályafutása

Renzi már **szülei is hatással voltak abban, hogy politikai pályára lépjen**, hiszen édesapja különböző politikai és ideológiai mozgalmakban vett részt, többek között a Democrazia Cristiana (Keresztény Demokrácia – az olasz kereszténydemokrata párt) párt városi tanácsnoka volt. **Renzi egyetemista korában kezdett politizálni**, 1994-ben részt vett a Romano Prodi korábbi olasz miniszterelnököt támogató bizottság („Comitato per Prodi presidente”) létrehozásában.⁹² Egyetemi éve alatt, **1996-ban a Partito Popolare Italiano tagja lett**, 1997-ben a **párt ifjúsági**, majd 1999-ben **megyei titkára volt**. **2001-től a firenzei La Margherita párt koordinátora**, **2003-ban pedig a párt megyei titkárává választották**.⁹³

2004-ben, a balközép koalíció jelöltjeként, a szavazatok 58,8%-át megszerezve **Firenze megye elnökévé választották**. Ezzel Olaszország történetének legfiatalabb megyei elnöke lett, a tisztséget 2009-ig töltötte be.⁹⁴ Munkájának eredményeként többek között sikerült csökkenteni a megyei adókat és a közkiadásokat, új tervet dolgoztak ki a megyei szemétkérdés megoldására, növelték a megyei építkezések hatékonyságát, valamint – a Medici Palota és környékének fejlesztésével – a kultúrába történő befektetéseket, s a „Firenzei Génius” elnevezésű programmal innovatív tartományi energiaügyi tervet fejlesztett ki.

2009-ben, a balközép koalíció színeiben, a szavazatok 59,96%-ával **Firenze polgármesterévé választották**, ezt a tisztséget miniszterelnökké választásáig, 2014 februárjáig töltötte be. Legfontosabb intézkedései között tartja számon Renzi, hogy megfelezte a városi tanács addigi létszámát, s a nemek fele-fele arányban képviseltették magukat a testületben. Firenze volt az első olyan város Olaszországban, amelynek városrendezési terve megállította a város terjeszkedését a

⁹¹ <http://www.matteorenzi.it/chi-sono/> <http://archive.is/9cgB> http://www.lanazione.it/firenze/cronaca/2012/10/25/792344-agnese_moglie_renzi_precaria.shtml

⁹² <http://biografieonline.it/biografia.htm?BioID=2425&biografia=Matteo+Renzi>
http://www.corriere.it/politica/14_febbraio_16/quando-renzi-giornale-liceo-voleva-mandare-casa-forlani-0cf39f80-96dc-11e3-bd07-09f12e62f947.shtml

⁹³ <http://met.provincia.fi.it/news.aspx?n=12702>

<http://www.matteorenzi.it/chi-sono/>

⁹⁴ <http://met.provincia.fi.it/news.aspx?n=12702>

termőföldek rovására. Renzi hivatalának első száz napja alatt teljesen átalakították, illetve teljes mértékben gyalogos övezetté nyilvánították a történelmi belvárost, és a városvezetés elkötelezte magát egy zöldebb város kialakítása, valamint a halálos közúti balesetek visszaszorítása mellett. Emellett növelték az oktatási, a szociális és a kulturális beruházásokat.

2012-ben Renzi indult a balközép miniszterelnök-jelöltségért rendezett előválasztásán, de alulmaradt Pier Luigi Bersanival szemben, így tovább folytatta munkáját Firenze polgármestereként. **2013** decemberében, a **PD vezetői** székéért kiírt előválasztás során a szavazatok 67,5%-át megszerezve átvette a párt vezetését, s mind a mai napig ő irányítja a PD-t. Enrico Letta miniszterelnök lemondása után, **2014.** február 17-én Giorgio Napolitano köztársasági elnök Matteo Renzit kérte fel kormányalakításra, aki **február 22-én tette le esküjét**, s ezzel **Olaszország legfiatalabb miniszterelnöke lett.**⁹⁵

Szerzői munkássága

Matteo Renzi számos könyv szerzője. 1999-ben több íróval együtt két politikai témájú könyv megjelentetésében vett részt: a „*Mode – Guide agli stili di strada e in movimento*”⁹⁶ és a „*Ma le giubbe rosse non uccisero Aldo Moro*”⁹⁷ című könyvek társszerzőjeként a fiatalok és a politika világát próbálta közelebb hozni egymáshoz.⁹⁸ 2006-ban írta a szintén fiataloknak szóló, politikai tartalmú „*De Gasperi e gli U2. I trentenni e il futuro*” című könyvet.⁹⁹ 2008-ban jelent meg az „*A viso aperto*” című munkája, melyben nyolcévnnyi, 240 „e-news”-t gyűjtött csokorba; ezek olyan heti hírlevelek, melyek Renzi választókkal, barátokkal való levelezését tartalmazzák. E munkában Renzi leírja, hogy miként fogja vezetni Firenze városát.¹⁰⁰ Társszerzője a 2010-ben megjelent, „*La mi' Firenze*” című könyvnek, ami Firenze 1949-2009 közötti történetét dolgozza fel.¹⁰¹ 2011-ben adták ki a „*Fuori!*” című, pártpolitikai és országos politikáról szóló könyvét, melyben Renzi álmairól, gondolatairól ír, egyben egy új politikai generáció felemelkedése iránti reményét fejezi ki. A művet Olaszország ötven különböző városában mutatták be.¹⁰² 2012-ben jelen meg „*Stil novo. La rivoluzione della bellezza tra Dante e Twitter*” című munkája, amely Renzi politikai nézeteit summázza összetett, kissé populista módon, Dantét idézve, és saját pártját kritizálva.¹⁰³ Ugyancsak 2012-es kiadású Renzi „*Adesso! Un viaggio per cambiare l'Italia*” című műve, melyben a miniszterelnök-jelöltségért rendezett előválasztás kampányprogramját mutatja be és a lakókocsival történő országjárását írja le.¹⁰⁴ 2013-ban pedig „*Oltre la rottamazione. Nessun giorno è sbagliato per provare a cambiare*” című könyvét mutatta be, amiben élesen kritizálta az elmúlt 20 év politikai osztályát, s irányváltást, új lendületet hirdetett a politikában.¹⁰⁵

⁹⁵ <http://archive.is/9cgB> <http://www.matteorenzi.it/chi-sono/> <http://biografieonline.it/biografia.htm?BioID=2425&biografia=Matteo+Renzi>

⁹⁶ Magyarul: Divat – Iránymutatás az utcai és mozgásban lévő stílusokhoz

⁹⁷ Magyarul: De a vörösingések nem ölték meg Aldo Morót

⁹⁸ <http://www.nove.firenze.it/a002221334-mode-guida-agli-stili-di-strada-e-in-movimento.htm>

<http://www.matteorenzi.it/ma-le-giubbe-rosse-non-uccisero-aldo-moro/>

⁹⁹ Magyarul: De Gasperi és a U2. A harmincévesek és a jövő; <http://www.matteorenzi.it/tra-de-gasperi-e-gli-u2/> <http://archive.is/9cgB#selection-897.0-897.601>

¹⁰⁰ Magyarul: Őszintén, képmutatás nélkül; <http://www.matteorenzi.it/a-viso-aperto/>

<http://archive.is/9cgB#selection-897.0-897.601>

¹⁰¹ Magyarul: Az én Firenzém; <http://www.matteorenzi.it/la-mi-firenze/>

¹⁰² Magyarul: Kifelé!; <http://www.matteorenzi.it/fuori/> <http://archive.is/9cgB#selection-897.0-897.601>

¹⁰³ Magyarul: Új stílus. A szépség forradalma Dante és a Twitter korszakai között; <http://www.ilfattoquotidiano.it/2012/04/05/stil-novo-renzi-dante-twitter-nomi-contano/202502/>

¹⁰⁴ Magyarul: Most! Egy utazás Olaszország megváltoztatása érdekében; <http://www.matteorenzi.it/adesso-un-viaggio-per-cambiare-litalia/>

¹⁰⁵ Magyarul: A bontáson túl. Minden új nap egy új lehetőség a változtatás megkísérlésére; <http://www.matteorenzi.it/oltre-la-rottamazione/>

2016-ban jelent meg az Európai Unió jövőjéről, a szervezet szükséges átalakításáról, Olaszország szerepvállalásáról szóló, „*Cambiare verso all'Europa. 99 considerazioni sul futuro dell'Unione*” című könyve.¹⁰⁶

Az amerikai Fortune magazin 2014-es kiadványában közzétette a világ 40 legbefolyásosabb és 40. életévét még be nem töltött emberének listáját. A listán Renzi a harmadik helyen szerepelt. A magazin „karizmatikus outsider”-nek nevezte az olasz miniszterelnököt.

Renzi két eklatáns jelmondata, amely jól jellemzi személyiségét és politikai szándékait, így hangzik:

„*Próbáljátok meg úgy itt hagyni ezt a világot, hogy jobb legyen, mint ahogy kaptátok.*” (Robert Baden-Powell brit altábornagy, író, a cserkészlet megalapítója)¹⁰⁷

„*A régi baloldal mindig az olasz embereket akarta megváltoztatni. Én Olaszországot akarom megváltoztatni!*”¹⁰⁸

¹⁰⁶ Magyarul: Európai irányváltás. 99 szempont az Unió jövőjéről; <http://www.mondadoristore.it/Cambiare-verso-all-Europa-99-Matteo-Renzi/eai978886944631/>

¹⁰⁷ <http://www.matteorenzi.it/chi-sono/>

¹⁰⁸ <http://www.corriere.it/politica/14-febbraio-16/quando-renzi-giornale-liceo-voleva-mandare-casa-forlani-0cf39f80-96dc-11e3-bd07-09f12e62f947.shtml>